

Slovenija naj preko zime nudi dom otrokom iz Bosne in Hercegovine!

Razlikovati moramo med demokrati in „demokrati“

Govor ministra Žujovića

Tovariši in tovarišice, beogradska mladina! Mislim pendar, da je zmaga naša. (Skandiranje: Zmaga je naša!) Zmaga je naša ne le zato, ker kričimo, da je zmaga naša, ampak zaradi tega, ker smo jo izvojevali. Izvojevali smo jo v vojni, izvojevali jo bomo po vojni. Toda ne samo po vojni, temveč tudi v miru, ko bo ta mir utrjen z našimi silami Ljudske fronte. Ljudska fronta je sila in pozivom vse, ki vsaj malo dojemajo, naj pridejo, da vidijo vas, mladino, ter da se zamislijo, kaj je Ljudska fronta. Preden bi pa začel govoriti, mislim, da se ta tako imenovana opozicija (Doll) ni smela pokazati na političnih pravih zaradi tega, ker bi morala privedi množice na ulice; toda kje naj jih vzame? Znano je, tovariši, da Ljudska fronta ni ustvarjena kot nekakšna pogodbeno kombinacija, temveč je politični izraz narodno osvobodilnega gibanja med vojno. To je sila ljudstva, ki je na svojih plečih, s svojimi silami — in ponosni smo, da je s svojimi silami — izvojevala zmago nad okupatorjem, nad izdajalci, nad reakcijo in nad vsem, kar spada v preteklost. Zdar, po končani vojni, je Ljudska fronta izraz ljudskega gibanja za ureditev države, za ureditev našega narodnega in državnega življenja. Mi, tovariši, smo vabili ljudi k aktivnosti; vabili smo ljudi na delo brez pogodbe in pogojev, da se odzovejo zahtevi svojega časa in dolžnosti do svojega naroda. Nismo se z njimi pogajali, ampak smo govorili: Borite se! In v tej borbi se je iz naših skupnih sil rodila skupna sila ljudstva in Ljudska fronta. To delamo tudi zdaj. Toda zdaj ni potrebe, da pozivamo. Moč ljudstva vleče naprej, in neizbežno je, da je Ljudski, kdor mora biti med ljudstvom in za ljudstvo. Ako pa ne pojde naprej, bo zaostal za nami in ne bo nas dohitel. Tu ni omahovanja. Moč Ljudske fronte je dovolj velika, da vije slehernemu, ki bi bil omahljiv in ki bi se bal, sile in vname, volje, da se doigne in sprejdi, da dela za svoje ljudstvo.

Ali so popuščali od tega? Tudi. Zakaj? Popuščali so v toliko, da so tam, kjer nekateri niso, ali niso dovolj razumeli značaja in bistva Ljudske fronte, njene vloge ter niso bili poučeni o narodno osvobodilni borbi in gibanju med vojno — niso poznali odnosov in dogodkov med vojnovo v Jugoslaviji in o svetu; bili so zastrupljeni s hitlerjevsko in izdajalsko propagando, pritisnjeni k tlom z okupatorskim nasiljem; potrebno je bilo te ljudi seznaniti z značajem, nameni ter smotri Ljudske fronte, pokazati jim pot Ljudske fronte, pokazati silo Ljudske fronte, storiti, da bi si ljudje postopno prešli od svojih starih nazorov k novim nazorom. — V toliko je bilo odstopanja, da bi tudi te, ki še niso mogli in ki še niso bili gotovi glede bodočnosti, razvoja naših sil — bilo treba pritegniti za ljudstvo, da bi tako tudi oni vneto posvetili svoje lise za graditev naše države. V toliko je bilo odstopanja od Ljudske fronte, odnošno od ustvarjanja Ljudske fronte, od taktike, kako bi bilo treba ravnati v posameznih prilikah. Toda ideja Ljudske fronte kot etnotne sile ljudstva v borbi, kot narodno osvobodilnega gibanja, kot bistva demokratičnih prizadevanj, je prodirala, tovariši, čedalje bolj med široke plasti ljudstva v državi in tujini. Ideja Ljudske fronte se je razvijala kot splošna družbena ideja in kot mednarodni pojav je zajela s svojo silo, s silo svoje misli, s silo svoje upornosti, z energijo, ki je z njo stopala v ospredje — zajela je vse in vsakočr. In kje vse ni bilo Ljudske fronte? Bila je v borbi, kjer so armeli strelji, bila je v nemških taboriščih, bila je v tujini, bila je v vseh podetjih. Celo iz Avstralije nam pošiljajo pismo z geslom: Zipeka Ljudska fronta! Misli Ljudske fronte, ideje Ljudske fronte, veličina Ljudske fronte so pridrli v ose pore našega narodnega življenja ter ga izpolnili s svojo ustvarjalno energijo. In odmev njenih klicev ni samo v srcih pristavev, temveč tudi v srcih vseh prijateljev, ki so za napredek in za narod. Mislim, da o tem ni pri nas več spora. Fronta naroda je pri nas sila in graditelj našega novega življenja. Tako jo razumejo, tovariši, tudi zunaj naše države. Toda nedvomno fronta ni osem ošec, kakor pač ni nikdar nobena stvar in ne more biti ošec osem. Namerno prikazujejo pogrešno in s slabim namenom Ljudsko fronto. Govorijo o enostranskem sistemu, o diktaturi itd. V glavah reakcionarjev, v glavah sovražnikov, v glavah neumnih in zaostalih ljudi povzročajo nove ideje vselej zmešnjavo. Zato pa nismo krivi mi, da ideja Ljudske fronte ne more prodrati do njihove zavesti. Tovariši, tudi železnica si ni mogla utreti poti, da bi se ji ne upirali. Govorili so, da bo upropastila ne vem koliko zemlje ob progi in da bodo zaradi žvižganja lokomotive popadale ptice izpod neba. Letalo je bilo vražje strašilo za

tiste, ki so se bali napredka. Napredek je bil vselej za tiste, ki se mu upirajo in ki so sovražniki človeštva, nekaj strašnega. Zato trdimo, da je tudi Ljudska fronta velika stvar in je ne more nihče zaustaviti na njeni poti.

Toda, ne gre samo za to, da ne razumejo Ljudske fronte. Nasprotno, ljudje so, ki prav dobro vedo, kaj pomeni Ljudska fronta in kaj je bistvo Ljudske fronte. Ti iz tujine, ki zanikajo demokratičnost Ljudske fronte, a poznajo njeno bistvo, ti niso nikakršni demokrati. Nasprotno, pravi demokrati, prav široke ljudske množice enako kakor pri nas tudi v tujini pozdravljajo idejo nove Jugoslavije, enotnost njenih narodov, ljudsko demokracijo v Jugoslaviji. Ti, ki govorijo, da je Ljudska fronta ena stranka, seveda potem sklepajo, da je to klika, da je to diktatura, in hočejo z intervencijo v Jugoslaviji spremeniti to stanje. Hočejo dokazati, da je Ljudska fronta proti ljudstvu, ali kakor ti »zahodni demokrati« v državi govorijo, da to ni v duhu zahodne demokracije. Njim ni do zahodne in ne do kakršne koli demokracije. Njim je za demokracijo samo toliko, kolikor bi jim mogla služiti kot firma in orodje za preselitev množice. Toda za to jim je, da bi Ljudska fronta ne bila demokratična, da bi bila protiljudska ter da bi si napravili iz nje zavetnika, če bi šlo, tudi nasprotnika ljudstva. Takšno kombinacijo, takšno Ljudsko fronto, ki bi bila proti ljudstvu, bi se podpirali in podpirali bi jo prav zato, ker bi bila protiljudska. Vidite, zato nasprotniki Ljudske fronte podpirajo hkrati ljudski sovražniki, podpira jih reakcija doma in v tujini, prav zato je Ljudska fronta ljudska, ker je Ljudska fronta demokracija, ker je Ljudska fronta ljudstvo.

Tovariši, kdo je to, ki se toliko hvaleži z drugo demokracijo, in sicer z zahodno demokracijo? To so izdajalci v tujini, kralj v tujini, četniki in koljaši v tujini, četniki in koljaši tudi tisti majhni tukaj v domovini, kjer se skrivajo v mišjih luknjah — Grol in njegova družina (Doll). Koga podpirajo ti tako imenovani demokrati, ki ne želijo nič dobrega svoji državi? Podpirajo bišvo izdajalsko vlado Slobodana v Purića, Dražo Mihajlovića in Ljotića, Žioka Topalovića, Milana Gavrilovića, zemljedelca v Londonu. Tukaj podpirajo Milana Grola in podpirali bi vsakogar, ki bi delal proti Ljudski fronti. Vidite, to so ti zahodni demokrati, ki bi radi kompromitirali tudi pojem demokracije, pa tudi zahodne demokracije in ki zlasti želijo, da bi prišlo do spora med nami in zahodno demokracijo.

Toda, tovariši, demokracije ne morejo biti sporne in vedno je nekaj skupnega, o kolikor želijo dobro svojemu narodu, bodo različni demokrati v odnosu do svojega in v odnosu do drugih narodov (Tako jel). Mislim, ko gre za to, da govorimo o zahodnih demokracijah, se more razlikovati tudi pojem zahodne demokracije. Zadnji čas je, da pride do diferenciacije med temi demokrati ter da se pokaže, kdo je to, ki še vedno podpira fašistične elemente, reakcijo in tiste, ki ne želijo nič dobrega svojemu narodu, kakor tudi, da z druge strani spoznamo demokrate pošitene politike, gospodarstvenike, inteligence, delovne množice, ki se opirajo na napredne ljudi in na napredne množice, ki vedo, kaj so gnotni in moralni interesi naroda — da spoznamo demokratske množice oseh držav, ki hočejo skupno ustvarjati novo človeštvo.

Mislim, da je to razlikovanje potrebno o interesu samega uničenega ostanke fašizma. S tem bi zajeli vse sile v eno enotno fronto ljudi naprednih nazorov, ki bi bili sposobni reševati velika vprašanja po vojni.

Ljudska fronta je potrebna povsod prav takšna, kakršna je v Jugoslaviji, ker samo takšna lahko razbije tudi njihove zahodno-demokratske Grole, naša fronta, ki je posebej enotnosti moči in volje za reševanje vseh življenjskih vprašanj ob sodelovanju ljudstva; naša fronta je ustvarjena iz ljudskih množic z žrtvami in napori za boljše življenje in za mednarodno vzajemnost.

Naša fronta pomeni nekaj konstruktivnega, nekaj velikega in novega, kar ustvarja novo življenje. Ako primerjamo naše razmere z razmerami v drugih državah, sprevidimo, da ljudstvo v mnogih državah ne kaže zanimanja, da sodeluje v graditvi, pri delu kakor pri nas. Tam delavci neprestano terjajo boljše delovne pogoje, zvišanje mezd ter zboljšanje življenjskih pogojev. Pri nas, kakor vidite, Ljudska fronta, ki so v nji delavci in kmetje, tega ne dela. Delavci delajo, delajo kmetje, dela ves narod, ustvarjajo čedalje več in boljše ter govorijo: Delamo za sebi! (Tako jel)

Glede na to, tovariši, je položaj pri nas jasen. Vemo, kaj hočejo demokrati

Visoka sovjetska odlikovanja jugoslovanskih državnikov in borcev

Moskva, 16. okt. (Tass) Za izredne zasluge pri organizaciji jugoslovanskih oboroženih sil in za spretno vodstvo operacij jugoslovanskih čet v boju proti skupnemu sovražniku — hitlerjevski Nemčiji, so bila podeljena odlikovanja Kutuzova I. stopnje naslednjim jugoslovanskim državnikom: Andriji Hebrangu, Blagoju Neškoviću, Borisu Kidriču, Radoljubu Čelakoviću, Blaju Jovanoviću, Djuru Pučarju in Vladimirju Bakariću.

Moskva, 16. okt. (Tass) Predsedstvo Vrhovnega sovjeta ZSSR je podelilo odlikovanja in kolajne ZSSR generalom, častnikom in vojakom jugoslovanske armade za zasluge na bojišču in za pogum in hrabrost v boju proti skupnemu sovražniku ZSSR in Jugoslavije — hitlerjevski Nemčiji.

Odlikovanja Suvorova I. stopnje so bila podeljena generalnim poročnikom Arsu Jovanoviću, Koci Popoviću in Aleksandru Rankoviću.

Generalnemu poročniku Dapčeviću je bilo podeljeno odlikovanje Kutuzova I. stopnje. 81 oseb je bilo odlikovanih z različnimi drugimi odlikovanji Sovjetske zveze, medtem ko je bilo 151 drugih odlikovanih s kolajnami.

Naslednjim narodnim junakom Jugoslavije, ki so padli v boju proti hitlerjevskim zavojevalcem, so bila podeljena odlikovanja Domoinske vojne I. stopnje za vzorno izpolnjevanje nalog, ki jih je naložilo poveljstvo, v boju proti skupnemu sovražniku ZSSR in Jugoslavije — nemškimi fašističnim zavojevalcem, ter za pogum in hrabrost v boju: generalnemu poročniku Ivanu Milutinoviću, Peru Čekoviću, Radku Mitroviću, Radku Pavloviću, Savi Kovačeviću in Ivu-Loli Ribarju.

Navdušene manifestacije vseslovanskemu bratstvu v Sarajevu ob prihodu predstavnikov Vseslovanskega odbora

V nedeljo je priredilo društvo za kulturno sodelovanje Bosne in Hercegovine s Sovjetsko zvezo svečan sprejem na čast prihoda predstavnikov Vseslovanskega odbora v Moskvi. Sprejema so se udeležili ministar narodne vlade Bosne in Hercegovine Džuro Puca-stari, podpredsednik narodne skupščine Bosne in Hercegovine Avdo Humo, predstavniki ljudskih oblasti, predstavniki združenja književnikov in združenja novinarjev Bosne in Hercegovine, predstavniki srbskih, hrvatskih in muslimanskih kulturnih društev ter mnogi drugi kulturni in javni delavci v Sarajevu.

Sprejem predstavnikov vseslovanskega odbora na mitingu, ki se je vršil, je bil navdušen in radosten dogodek, ki je pustil globok vtis tako udeležencem mitinga, kakor tudi dragim gostom. Bratske besede predstavnikov jugoslovanskega odbora so izzvale veliko navdušenje ljudstva, ki je manifestiralo svojo hvaležnost Sovjetski zvezi. Rečci armadi in njenemu genialnemu voditelju Stalinu ter vseslovanskemu odboru. Ob splošnem navdušenju je spregovoril književnik Skender Kulenović, ki je med drugim rekel:

»Danes se v naši sredi nahajajo ljudje iz Sovjetske zveze, ki so nas v onih težkih dneh julija 1941 podprli in nas vodili do končne zmage naše pravilne stvari, do končnega in popolnega osvobodjenja naše države in do njene neodvisnosti.«

Ko so potihli vzkliki »dobrodošlice«, je spregovoril podpredsednik vseslovanskega odbora ukrajinski pesnik Maksim Rišički, ki je poleg ostalega rekel: »Ni je sile, ki bi mogla razbiti enotnost narodov nove Jugoslavije, ni je sile, ki bi mogla razrušiti vez med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo. Mi smo zmagali v tej vojni, ker so bili z narodi Sovjetske zveze vsi svobodoljubni narodi in ker je na-

rode Sovjetske zveze vodil genialni generalisim Stalin, narodom Jugoslavije pa je načeloval sijajen človek maršal Tito.«

Nato je govoril tajnik vseslovanskega odbora polkovnik Valentin Močalov: »Ze mesec dni se spoznavamo z življenjem jugoslovanskih narodov. Videli smo porušena mesta in vasi, videli smo opustošenje, ki ga je zapustil okupator. Ko ste bili v največjih težavah, ste svoje misli zaupali človeku, ki je z vami delil dobro in slabo. Govorili ste: Z nami je Tito, z nami je zmaga.« V veliki in težki vojni se je rodilo bratstvo in edinstvo slovanskih narodov. Ko je bilo jugoslovanskim narodom najtežje, je veliki Stalin govoril: »Ali ne vidite, da je vsa Jugoslavija v partizanskemu pokretu? Sovražniku ne bo uspelo, da bi jo spravil na kolena, sovražnik ne bo premagal Jugoslavije.« V isti dobi je vseslovanski odbor v Moskvi objavil preko radia: »Junaški narodi Jugoslavije so se dvignili v borbo z maršalom Titom Josipom Brozom na čelu.« Tu poleg mene stoji tudi podpredsednik vseslovanskega odbora v Moskvi, ki je tedaj preko radia razkrinkal sovražnike jugoslovanskih narodov Mihajlovića, Nedića in ostale izdajalce. Sedaj smo se srečali v miru. Vojna se je končala z zmago nad fašizmom. V največjih časih smo bili ločeni od vas s prostorom in vas nismo mogli podpreti s tanki niti z letalstvom. Nemci so mislili, da je v silni pravica, mi pa mislimo, da je v pravici sila.

Mladina je v narodno osvobodilni borbi pokazala neverjetna junaštva in požrtvovalnosti. Mladina je govorila: »Naj Nemci mečejo bombe, naj jih le rabijo, da jih bodo manj vrgli na Ruse.« Taka je slovanska mladina.«

Pri odhodu je ljudstvo prisrčno pozdravilo goste in vzklikalo vseslovanskemu bratstvu in solidarnosti.

Danes popoldne pride v Ljubljano sovjetska mladinska delegacija. Sprejem bo od 17 do 17.30 na Mestnem trgu.

iz zahodni demokrati. Vemo, kaj hoče in kaj more Ljudska fronta. Fronta ne pozna krize. Ni krize, kajti sila Ljudske fronte ne more škodovati skupina ljudi, ki ne želijo nič dobrega svojemu ljudstvu, skupina posameznikov, ki so že upropastili svojo državo, skupina ljudi, ki ni dala nič pozitivnega in ki ni med vojno pokazala poleta, ne volje za službo naroda in svoje domovine, ampak je nasprotno zabujala svoj narod, da bi šel v borbo proti samemu sebi, podpirajoč sovražnike in izdajalce. (Doll)

Toda, kdor ostopi v fronto, ne more misliti na to, da bi ji mogel onemogočiti delo kot organizaciji. Kdor ostopi v fronto, mora delati z osemi silami za prihodnost svojega naroda. Tu ni mogoče taktizirati. V kolikor kdo taktizira, je kmalu odkrit in kmalu osamljen. V fronto lahko ostopajo in iz nje izstopajo posamezniki in skupine — to je njihova stvar. Toda bistvo Ljudske fronte ne morejo spremeniti. Ljudska fronta ostane Ljudska fronta ne glede na posameznike. Ljudstvo ostane ljudstvo in kot takšno sestavlja fronto.

Vidite, to je logika progresivnega razvoja pri nas. Ni drugega razvoja naše države brez sil Ljudske fronte.

Tovariši, v tej perspektivi, o tej dolžnosti, o tej volji, da hočemo, da moremo, da vemo, da smo zavedni, da moremo ustvariti nekaj boljšega, stoji naša mladina v prvih vrstah, kar je ponos Ljudske fronte, da se opira na njene sorce in mlade sile, ki bodo brez pretresljanja, brez bolečin in z večjo onemo nadaljevale delo Ljudske fronte tudi po vojni.

Z Ljudsko fronto, z mladino, z ustvarjalnimi množicami naših narodov bomo zmagali v želji, naj bo Ljudska fronta graditelj nove Jugoslavije. Poglejte gesla mladine, pa boste videli zmago fronte, prihodnost mladine. Ni

življenja in napredka, ako ne bo mladina nadaljevalec dela ljudstva, ki bo zgradilo prihodnost naših narodov.

Kakor Ljudska fronta, raste naša mladina, se razvoja o Ljudsko fronto in mora postati udarnik, da bo nosilec novega, da ustvari nekaj višjega in nekaj stvarnejšega.

Tudi v tako imenovani bitki za volitve bomo dobili to bitko vselej z navdušenjem, ne samo zaradi tega, da bi kliceali in kazali moč Ljudske fronte, ampak zato, da zedinjeni in močni, utrjujoč pridobitno narodno osvobodilne borbe, gremo naprej pod vodstvom tovariša Tita. Za Tita, za domovino, naprej!

V Skoplje je prispel poseben odposlanec predsednika republike Meksike

V Skoplje je prispel poseben odposlanec republike Meksiko Viktor Manjel Vilasnov, katerega naloga je, da se spozna s povojnimi političnimi in gospodarskimi vprašanji Evrope. Viktorja Manjela so na postaji sprejeli predsednik narodnega saborja Makedonije Metodij Antonov Cento s tajnikom Borisom Sirovom in s člani predsedništva, ministri itd. Viktor Manjel Vilasnov je odgovoril na dobrodošlice predsednika narodnega saborja Makedonije Metodija Antonova Centa in rekel, da je meksikansko ljudstvo spremljalo borbo jugoslovanskih narodov proti osvajačcem. Tudi sedaj meksikansko ljudstvo ve, da v Jugoslaviji delajo na tem, da se uvrsti demokracija. Na koncu je naglasil enakost bojev, ki so jih od leta 1938 naprej vodili narodi Jugoslavije in narod Meksike proti fašizmu in, da je to podlaga za poglabitev prijateljstva med obema državama.

Časopis »Front National« obsoja Šubašičevo ostavko

Današnji francoski tisk je delno objavil pismo, ki ga je maršal Tito naslovil svojem ministru za zunanje zadeve dr. Šubašiču, ki je podal ostavko. Časopis »Front National« komentira ostavko dr. Šubašiča in pod naslovom »Zakaj je dr. Šubašič podal ostavko« poudarja, da je Šubašič podal ostavko na predvečer volitev, ko vodijo vsi sovražniki nove Jugoslavije iz inozemstva kampanjo proti njej. To, kar želi opozicija in kar želi dr. Šubašič, je tuja intervencija, ki bi omogočila, da se ustavi oživljenje demokracije in da bi predvojne klike znova prišle na svoja mesta.

Zborovanje žen v Vrtojbi

Minulo nedeljo so imele žene iz Vrtojbe množični sestanek. Predstavniki Mestnega odbora ASIZ-a je poročal o delovanju reakcije, ki se trudi, da bi podrla to, kar so narodi zgradili v času borbe. V diskusiji so žene izjavljale, kako malo vpliva to rovarjenje na ljudstvo v vaseh, ki je vedno bolj strnjeno v borbi proti ostanom fašizma, četudi ta fašizem ne naleti pri svojem delovanju z uradne strani na nobeno oviro. Žene so odločno izjavile da bo njihova največja želja izpolnjena takrat, ko bo Slovensko Primorje dokončno priključeno k Jugoslaviji, za katero so dali življenje najboljši sinovi Primorske.

Begunci iz Egejske Makedonije, preganjeni po grških monarhistih, so našli zatočišče v svobodni federalni Makedoniji

Na volitvah 11. novembra bomo glasovali za pravico delovnega ljudstva

Predvolivni sestanki po Dolenjski

V poslednjem času prireja Osvobodilna fronta po vsem novomeškem okrožju vrsto predvolivnih sestankov. Samo v soboto in nedeljo jih je bilo preko sto. Dolenjsko ljudstvo se povsod z velikim zanimanjem udeležuje teh predvolivnih razgovorov, na katerih jim naši aktivisti razlagajo važnost in pomen volitev v Ustavodajno skupščino, ki bo s temeljnimi državnim zakonom dokončno odločila našo notranjo ureditev.

V soboto zvečer so se na tak vaški predvolivni sestanki zbrali tudi volivci in volivke iz Slatnika pri Novem mestu. Zbranim vaščanom je tovariš Bogdan Osolin, namestnik kandidata za Zvezno skupščino za okraj Novo mesto, pojasnil politični položaj v svetu, razložil naše notranje politične naloge in končal s pozivom, naj se vsi volivci udeležijo volitev, s čimer bodo potrdili vse demokratične pridobitve naše borbe. Zborovalci so mu pri teh besedah navdušeno pritrdili in s tem pokazali svojo odločitve za ljudsko republiko Jugoslavijo. Vaščani so potem v razgovoru razkrivali svoje težave in želje. Kritizirali so samovoljno krajevnega narodnega odbora, ki je nepravilno razdeljeval podpore Rdečega križa. »Zahtevalo, da odslej tudi mi, volivci, sodelujemo pri takih stvareh. Z našo kontrolo bomo odpravili te nepravilnosti in dosegli zadovoljstvo vseh ljudi«, so pripomnili nekateri, ki so jim vsi zborovalci potem pritrdili.

V nedeljo dopoldne je bilo v Novem mestu predvolivno zborovanje, o katerem smo že poročali. Popoldne so se zbrali volivci v Poljanah in Toplicah. Na obeh sestankih je bila tudi minister za socialno politiko, tov. Vida Tomšič, ki je kandidiral v Zvezno skupščino za okraj Novo mesto.

V nedeljo popoldne so se zbrali na predvolivni sestanki vaščani iz Ajdovca, ki je po zaslugi domačih izdajalcev mno-

go pretrpel v osvobodilni borbi. Tov. Bogdan Osolin, namestnik okrajnega kandidata, jim je prikazal naša notranja politična vprašanja in naglasil velikanski pomen sedanjih volitev. V domačem razgovoru so mu moške, ki so se vrnili iz naše vojske in internacije, in ostali vaščani, ki so nekdanji več ali manj naseljeni našim sovražnikom, priznali, da so spoznali edino pravilno pot Osvobodilne fronte, ki slovenski narod vodi k sreči. »Vsa vas se je zgražala ob »pastirskem pismu«, s katerim so nas nekateri gospodje zopet hoteli mešati«, je s pritrdjevanjem vseh zbranih dejal starejši kmet. »Pa predobro poznamo njihovo početje, da jim bi naselili. S svojim krajevnim odborom so popolnoma zadovoljni, ker se v vseh rečeh posvetuje z ljudstvom.« Na sestanku smo se pogovorili, kdo naj dobiva živilske karte, da jih sedaj dobivajo res samo oni, ki so jih potrebni, je pripomnila neka žena. »Težava je samo z obleko in obutvijo. V kratkem se bo po dolgem času v Ajdovcu zopet pričel šolski pouk.« Solo bomo začasno imeli v neki hiši. Cimprej pa nameravamo s skupnimi močmi popraviti požgano šolo. Na okrožju so nam tudi že obljubili vsi svojo pomoč«, je povedal predsednik krajevnega narodnega odbora. Potem so Ajdovčani dejali, da zelo radi prebirajo naše časopise, da se hočejo čim bolj izobražiti. »V vsi nas je precej narodenih na »Kmečki glas«, nekaj pa tudi na »Ljudsko pravico«. Največja težava pa je sedaj, ker v naših hribih še ni urejena pošta. Zato dobivamo časopise z veliko zamudo. Podrezati bo treba, da se tudi to vprašanje uredi«, je razlagal kmet, ki se je pred kratkim vrnil iz naše vojske. Na koncu so vsi vaščani izjavili, da ne bodo nikdar več naselili političnim sleparjem in narodnim izdajalcem. Se bolj se bodo oklenili Osvobodilne fronte in si gradili svojo ljudsko oblast. »To bomo dokazali tudi ob volitvah, ko bomo šli vsi na volišče.«

Prvo predvolivno zborovanje v Svrliju

V Svrliju se je v navzočnosti preko 600 meščanov in kmetov iz svrliškega okraja vršilo prvo okrajno zborovanje. Zborovanje je otvoril predsednik okrajnega odbora Ljudske fronte in poslanski kandidat Svetislav Vidanovič, nakar je predal besedo poslanskemu kandidatu Tihomiru Mikodijeviću. V imenu Jugoslovanske armade je govoril podpolkovnik Marko Jovanović.

Predvolivna zborovanja po vaseh gališkega okraja

Zadnje dni so bila predvolivna zborovanja po skipetarskih vaseh gališkega okraja ter v Zirovnici, Bolenu in Vrbljanu. Skipetarji so se množično udeležili zborovanj, na katerih so predstavniki okrajnega odbora fronte govorili o pomenu predstojećih volitev v Ustavodajno skupščino ter poudarjali, da je bratstvo med makedonskim ljudstvom in skipetarsko manjšino najvažnejši predpogoj svobode in edinstva. Govorniki so prav tako govorili o reakciji ki poskuša da bi to edinstvo razbila. Na vseh manifestacijah so Skipetarji izražali svojo privrženost Ljudski fronti, bratstvu in edinstvu z makedonskim ljudstvom, republikanski Jugoslaviji in maršalu Titu.

DARUJTE ZA VOLIVNI SKLAD OSVOBODILNE FRONTE

Predvolivna zborovanja v travniškem okrožju

V travniškem okrožju je bila te dni vrsta predvolivnih zborovanj. Na njih so živo razpravljali o vseh političnih vprašanjih v zvezi z predstojećimi volitvami. V Busovitu se je vršilo zborovanje vseh članov okrajnega odbora Ljudske fronte in frontovskih organizacij, na katerem so govorili Jakob Grgurič, podpredsednik vlade Bosne in Hercegovine in poslanski kandidat za okraj Vitez, nato njegov namestnik Nidrad Hadžalič, delavec iz Travnika in Mirko Floro, poslanski kandidat iz Fojnice. Prav tako se je vršilo zborovanje v vasi Polje, nato pa v Vitezu, kjer je tudi govoril podpredsednik vlade Grgurič, ki je v svojem govoru navedel izdajniško vlogo bivšega vodstva HSS na čelu z Mačkcom.

Predvolivna kampanja v moraviškem okraju

V času predvolivne kampanje se je v Ivanjici in bližnjih vaseh vršilo nekoliko zborovanj. Na zborovanjih je govoril tudi nosilec okrožne liste Ljudske fronte, finančni minister za Srbijo Peter Stambulić. Na zborovanju v Ivanjici je minister Stambulić govoril o vlogi Ljudske fronte za časa osvobodilne vojne, o bodočih nalogah v zvezi z obnovo in izgradnjo naše dežele, in o stremljenjih ljudskih sovražnikov, da bi oslabili sile Ljudske fronte. Minister Stambulić je nadalje poudaril potrebo, gre na volitve celokupno ljudstvo in se na ta način uvrsti za obrambo pridobitev narodno osvobodilnega boja. Dolžnost vseh nas je, je rekel Stambulić, da razložimo onim, ki niso prisotni na zborovanju, da pridejo 11. novembra vsi složno na volitve, ker njih izostanek pomeni, da so se pridružili onim, ki pod plaščem opozicije rovarijo proti ljudskim interesom. Nato so govorili Kirilo Savič, predsednik Ljudske fronte za mesto Beograd, Rajko Jelić, Ilija Čurčin, kmet iz Rovina in drugi.

Ne bomo samo čuvali priborjene zmage, temveč se bomo borili tudi za novo zmago

V soboto je Umka svečano proslavila prvo obletnico svoje osvoboditve. Ob tej priliki je na zborovanju govoril generalni poročnik Ranković, ki je med drugim rekel:

»Posavina je lahko ponosna na to, ker spada med one kraje, v katerih je leta 1941 pričela vstaja proti okupatorju. Mnogo tovarišev iz naše Posavine ni samo vstopilo v prve partizanske vrste in vodilo boje proti okupatorju, temveč so v onem trenutku, ko so bile naše sile potisnjene iz Srbije in so se morale prepričati v Bosno in druge kraje, tudi oni šli v te kraje in v narodno osvobodilnem boju padli za osvoboditev Bosne, Like, Crne gore — prav tako kakor so žrtvovali življenja za osvobojenje svoje Posavine, svoje Srbije. V tem štiriletnem boju so bile doprinešene nedvomno velike in dragocene žrtve. Toda odkrito vam povem, da bi bile te žrtve še vse večje, da smo mi čakali s prekrizanimi rokami. Zato so nam zlasti dokaz kraji, ki so pozneje pričeli z bojem. Nikoli, tovariši, ne smemo pozabiti naših žrtve, nikoli ne bomo pozabili onih borcev, ki so padli za svobodo našega ljudstva, kakor tudi ne onih, ki so padli, izpostavljeni četniškim pokoljem, v naših vaseh, Zgodovina srbskega ljudstva, tovariši, bratje, je rekel dalje Ranković, bo zabeležila dva največja izdajalca, Nedića in Mihajlovića. Prvi je odkrito služil okupatorju, drugi pa je v začetku poskušal prikriti svojo službo okupatorju in izdajalcem našega ljudstva. Medtem ko smo se mi borili proti Nemcem, se je Draža Mihajlović sporazumel z Nedićem in z Nemci, zbiral one, ki so prej predajali naše ljudstvo.«

V svojem govoru je nato očrtal izdajalsko početje Mihajlovića in rekel: »Ko danes pogledamo nazaj, ko vidimo, preko kakšnih težkoč je moral iti naš narod in nar. osvobodil. vojska — danes JA — danes jasno vidimo, da smo v tem boju uspeli zato, ker je vse naše ljudstvo razumelo, da se samo v boju lahko upre nemškemu okupatorju. Ljudstvo je, tovariši, vzelo svojo usodo v svoje roke in izvajalo zmago. Nadalje bomo še čuvali ne samo priborjeno zmago, ampak se bomo borili tudi za nove zmage. Eno izmed teh zmag moramo izvojevati 11. novembra na volitvah v ustavodajno skupščino.«

Vi veste, da je ena najlepših pridobitev tega narodno osvobodilnega boja Ljudska fronta. Mislim, da ni potrebno, da vas pozovem, da glasujete za listo Ljudske fronte, katere nosilec je maršal Tito. Hočem pa vam reči, odnosno spomniti vas, da storite vse kar je v vaših močeh, da v Posavini vsi do zadnjega gredo na volitve. To bo najboljši odgovor Posavcem opoziciji, kateri načeljuje Milan Grol in katera ima namen vzdržati se volitev. Toda kaj pomeni danes vzdržanje od volitev in kaj pomeni neizkoristiti danes svoje volivne pravice? To pomeni delati proti svojim lastnim interesom, delati proti svoji lastni državi in proti ureditvi razmer v naši deželi. Mislim, da med vami ni niti enega človeka, ki bi na način takega pristal. Tako zvana opozicija pravi, da nima svobode, da ji je Ljudska fronta onemogočila udeležbo pri volitvah. Mi pa vemo, da ima opozicija še preveč svobode. Oni so po štiriletnem boju, za katerega niso prav nič doprinesli, dobili pravico, da obnovijo svojo demokratično stranko ter pravico, da prično izdajati svoj list, nekakšno »Demokracijo«, kakor tudi pravico, da se udeležijo teh volitev. Kljub temu so volitve ne bodo udeležili, pač pa pozivajo ljudstvo, da naj ne gre volit. Mislim, da je pravi razlog njihovega vzdrževanja pri teh volitvah njihova slabost in nemoč. Naše ljudstvo si je v tem boju pridobilo mnogo izkustev. Šele leta 1941 je našemu ljudstvu postalo jasno, kdo so prijatelji, kdo pa sovražniki te dežele.

Prijatelji naše dežele ne morejo biti oni, ki so v najtežjih trenutkih naše dežele leta 1941 pripravljali svoj odhod in odšli v inozemstvo. Prav tako ne morejo biti prijatelji naše dežele oni, ki so se odkrito postavili v službo okupatorja ter oni, ki imajo na vesti stotisoče življenj najboljših sinov našega ljudstva.

Znamo vam je, da gremo na te volitve z geslom, da branimo priborjene pridobitve. Gremo pa tudi radi izvojevanja novih zmag. Ena od teh zmag mora roditi republiko. Zakaj, tovariši, v tovarišice republiko? Enostavno radi tega, ker smo za časa narodno osvobodilnega boja ustvarili in dogradili novo oblast, ljudsko oblast, oblast, ki je ima v rokah ljudstvo ter ustvarili demokratično federativno Jugoslavijo. To pa, kar smo dosegli, ne more nikoli pristati na monarhijo, na kralja Petra II. in njemu sličnih kraljev v Jugoslaviji. To je eno. Drugo pa je, da je prav ta kralj Peter II., kakor veste, ki je leta 1941 pobegnil v inozemstvo, bil pokrovitelj vseh zločinov in vse izdaje Mihajlovića in drugih.

Ko govorimo o tem, da vsi najaktivnejše sodelujemo pri teh volitvah in izkoristimo svojo volivno pravico, se zlasti obračam do žena, ki imajo prvič pravico da volijo in da bodo izvoljene. Prav zato, ker so v tej vojni žene, naše matere in naše sestre prenašale največje težave, občutili in prenašale vso bol s svojimi, ki so bili na fronti, prav zato morajo tokrat izkoristiti svojo volivno pravico, ker se bodo tako oddolžile onim žrtvam, ki so padle v narodno osvobodilnem boju. To bo doprinos k čuvanju pridobitev narodno osvobodilnega boja, to bo doprinos k tej zmagi in — kar je najvažnejše — s tem bodo najbolj preprečile, da se ne bo ponovilo to, kar je bilo v stari Jugoslaviji. V času starega reda niso imele pravice voliti ne samo žene, temveč tudi naša mladina. Toda tudi žene, ki prej niso imele pravice glasovanja, kakor tudi ne mladina, so v času narodno osvobodilnega boja pokazali čudeže pri svojem junaštvu, pokazali pa so tudi kako so v dani svoji domovini. Danes pa imajo pravico glasovanja tako oni, kakor tudi naša slavna vojska.

Tovariši, mi vemo, da ste od te nove oblasti, ki je vznikla iz boja in ki je sedaj v vaših rokah — v ljudskih rokah — mnogo pridobili. Mislim pa, da vsi veste, s kakšnimi težavami se danes borimo, da bi obnovili našo opustošeno deželo. In samo radi sodelovanja vsega ljudstva smo dosegli velike uspehe pri obnovi dežele. V kolikor bomo prej izlečili rane, ki jih je povzročila ta vojna, toliko lažje bo življenje za vse nas. Vi danes nosite volika bremena za vzdrževanje naše vojske. Mislim, da ne nosite teh bremen po nekakšni dolžnosti, niti po nekakšnem ukazu, pač pa da iz srca dajete ono, kar je potrebno naši Jugoslovanski armadi in našim vojakom. Ničesar naj ne pozabi žrtve, ki jih je doprinesla naša vojska, saj jih je doprinesla vedoč, da se bori za interese svojega ljudstva in vedoč, da se bori za osvobojenje svoje dežele. Mislim, da je na to vprašanje odgovor zelo kratak. Mi še nismo podpisali mirovnih pogodb z Italijo, kakor tudi ne z drugimi deželami, ki so se udeležile vojne in do tedaj, ko se to ne izvrši, moramo zadržati vojsko, ker je ona edini porok, da bomo ohranili naše meje ter pridobitev narodno osvobodilnega boja. V kolikor se bo to prej izvršilo, v kolikor se bodo prej uredile razmere pri nas, v toliko prej bomo prešli na mirnodobsko ureditev naše vojske. Tedaj bo olajšano breme, katerega moramo sedaj prenašati. Na koncu je tov. Ranković rekel: »Ko končujem, tovariši, vas pozivam, da vzklizemo: Zivele preve svobodne volitve v ustavodajno skupščino! Zivele nosilec Ljudske fronte tovariš Tito! Zivele Ljudska fronta! Vsi na volitve!

Zborovanje delavcev in nameščencev državnih železnic v Zagrebu

V nedeljo je bil v glavni delavniški uprave državnih železnic množični miting železničarjev, delavcev in nameščencev. Na tem sestanku se je pokazala njihova odlična volja, da na bližajočih se volitvah oddajo svoj glas onim, ki so začeli in zmagovito zaključili junaško borbo naših narodov. Na tem zborovanju je govoril predsednik enotne strokovne zveze delavcev in nameščencev Marko Belilić. V svojem govoru je med drugim rekel: »Delavski razred je na teh volitvah najbolj zainteresiran, in to enako na volitvah za mestno skupščino, ki se bodo vršile v nedeljo, kakor tudi na volitvah v ustavodajno skupščino. Ni potrebno, da bi mnogo govoril o važnosti teh volitev, kajti vi sami najbolje veste za to važnost, kakor tudi to, kaj je treba storiti. Pred delavstvom razredom stojijo resnično lepi izgledi. Mi smo postavili temelje taki državni ureditvi, kakršne smo hoteli in za kakršne smo se vedno borili. Vedno smo se borili za ustanovitev take države, v kateri ne bi imeli samo dolžnosti, ampak tudi izpolnjene svoje pravice. V naši deželi imajo pravice samo oni, ki ustvarjajo in delajo. To kar delamo danes mi, ustvarjamo našo ogromno odgovornost za izgradnjo države in celokupnega javnega in političnega življenja. Tako veliko nalogo lahko prevzame nase samo delovno ljudstvo — delavci, kmetje in delovna inteligenca,

kajti to je državna sila, to je ljudska sila.« Marko Belilić je ob koncu govoril o bližajočih se volitvah ter dejal: »Na teh volitvah glasujemo mi za sebe, za svojo deželo, za svojo bodočnost, za narodne in človečanske pravice delovnega ljudstva in proti narodni izdaji temne reakcije grabežev.« Po govoru Marka Belilića so nastale velike manifestacije za maršala Tita, Ljudsko fronto in republiko.

Predvolivna konferenca v Velesu

V sindikalnem domu v Velesu je bila prva predvolivna konferenca. Konferenco je otvoril predsednik podružnice sodnih in upravnih ustanov Velko Velev, ki je obravnil način, na kakršen se bodo vršile volitve v ustavodajno skupščino. Za njim je govoril Saša Beginov, ki je v svojem govoru primerjal volivne zakone stare in nove Jugoslavije. Posebej je poudaril demokratičnost dvodomnega sistema kot glavnega predpogoja za enakopravnost vseh federalnih enot. Dimče Pešev je govoril o poskusih reakcije, da bi spravila vprašanje volitev v negotovost ter dejal, da bodo narodi Jugoslavije 11. novembra jasno in odločno povedali, da bodo oni sami izgrajevali svojo bodočnost.

Vojaške edinice niškega okrožja so darovale 800.000 dinarjev za volivni fond

Na pobudo krajevnega volivnega fonda je bila preko vseh protifašističnih organizacij izvedena akcija za zbiranje prispevkov v volivni fond. Do sedaj so posamezne organizacije in rajoni izročile 79.734 din. Vojaške edinice so med sabo zbrale 800.000 din.

Veliko volivno zborovanje beograjske mladine

V nedeljo je bilo v Beogradu veliko volivno zborovanje beograjske mladine. Udeležilo se ga je več desetstisoč mladincev. Na kraju zborovanja, med Vukovim spomenikom in tehnično fakulteto, je bila preljuta kri napredne mladine v borbi proti neljuskemu režimu Cvetkovića in Mačka. 27. marca 1941 se je beograjska mladina zbrala na tem mestu, da se je skupno z delavci uprla politiki trojnega pakta in kapitulaciji pred fašističnimi napadalci. Ključ: »Beograd-Moskva!« ki so tedaj prvič zadoneli po beograjskih ulicah in ki so izražali splošno zahtevo ljudskih množic Jugoslavije po prijateljstvu in zavezništvu z bratskimi narodi močne Sovjetske zveze, so se v nedeljo zopet ponovili. Svobodna mladina, zavedajoč se svoje moči, se je zbrala na tem kraju, da manifestira svojo privrženost Ljudski fronti in hvaležnost tovarišu Titu za njegovo modro vodstvo ter odločnost, da brani naše izvojevane pravice pred vsemi napadi domače in tuje reakcije.

Zborovanje je otvoril tajnik mestnega odbora USAOS-a Dušan Puća, nakar je spregovoril Mihail Turčić, predsednik mestnega mladinskega odbora. Naglasil je, da bo delavska mladina 11. novembra ponovno utrdila pravico, ki si jih je izvojevala med osvobodilno vojno in ki si jih je pridobila doslej v dobi obnove. To, za kar se je delavska mladina borila pred vojno in za kar so padli tisoč mladih delavcev, se zdaj uresničuje.

Predsednica glavnega odbora srednješolske mladine Ranka Božović je med drugim dejala: »Srednješolska mladina, ki je bila pod reakcionarnimi režimi stare

Jugoslavije zatirana, se ni uklonila, ampak je stremela k boljšemu življenju mladine in k resnično demokratični šoli. Z zmago narodno osvobodilne borbe je ljudska oblast onemogočila resnično demokratizacijo šole in jo odprla najširšim ljudskim množicam. Čeprav vsi srednješolci še niso dosegli 18 let in ne bodo mogli neposredno sodelovati pri volitvah, bodo vendar s svojim delom v šoli in zunaj nje mnogo pripomogli za ureditev bratstva in enotnosti Jugoslavije ter za krepitev Ljudske fronte.«

Rato Dugonjić, tajnik USAOJ-a je med drugim dejal: »Terjate, da pride na to zborovanje tov. maršal Tito ter da govori. To, kar govorite vi, kar govori in misli vse ljudstvo — to so besede tov. Tita. Govori, kar je povedano v vaših geslih. Slabo bo naletel slehernik, ki misli, da je mogoče uničiti neodvisnost naše države, najsi bo Grol, Mihajlović ali kralj Peter. Nikdar nisem bil tako ponosen kakor zdaj, da sem državljan te države. To zborovanje dokazuje, da Jugoslavija ni bila nikdar premagana ter da ne bo nikdar premagana. Prepričani smo, da bomo zmagali, zato ker gremo naprej v prihodnost, zato ker je naš program nasproten vsemu staremu, trilemu in nazadnjaškemu.«

Kot zastopnik Jugoslovanske armade je spregovoril narodni junak Danilo Janković ter pozdravil zborovalce v imenu borcev in voditeljev slavne Titove armade.

Končno je spregovoril minister za finance zvezne vlade Sreten Zujević. Njegovo govor objavljamo na prvi strani.

Volivni sklad Osvobodilne fronte

Dosedaj že objavljeni zneski	Din	704.085.—
Okrajni odbori OF Rakek	11.000.—	
Cetrj Šiška	11.228.—	
Osobje ministrstva financ	5.145.—	
Osobje carin. inspektorijata	610.—	
Uslužbenci NOO Ljubljana	1.950.—	
P. t. Kavka, Zibertova 20.	772.—	
Cetrj Polje	2.341.—	
Osobje min. za gozdarstvo	1.000.—	
Okrajni odbor OF Krško	6.736.—	
OOF odbor Novo mesto	1.035.—	
OOF odbor Trebnje	3.233.—	
OOF odbor Celje okolica	11.771.50	
OOF odbor Trbovlje	7.000.—	
OOF odbor Šmarje	2.052.—	
Neimenovani tovariši	50.—	
Sindikati:		
Kranjci	141.—	
Gimnazija	300.—	
Zabukovca	2.938.—	
Liboje	156.—	
Pacifflo	315.—	
Laško	518.—	
Store	1.107.—	
Nameščenstvo Denarnega zavoda Ljubljana	1.100.—	
Terenski odbor OF pri Tisk. uradu NVS	1.805.—	
Cetrj Bežigrad	4.604.—	
Uslužbenci pri MNO glavno mesto Ljubljana	3.118.—	
Skupaj	Din	786.110.50

Novak din 15.100.—. Omenjeni znesek je zbrala tovarišica Iva Novak.	
Dodatno k poročilu o volivnem skladu.	
Okraj Celje-okolice je do danes prispeval na prostovoljni prispevkih za OF in za volivni sklad 53.665 din in to po krajevnih odborih OF:	
Krajevni odbor OF:	
Vrbno—Prožin	1152 Din
Arja vas	193
Ojstro	388
Rimske Toplice	941
Zgornje Gorbe	143
Ojstriška vas	283
Nova vas	50
Osenca	563
Zadobrova	259
Laško	2425
Velike Grahovše	53
Paneče—Polana	85
Št. Rupert pri Vranskem	320
Laška vas	312
Brode pri Vranskem	235
Vransko	1713
Pečovje	914
Blagovna	1269
Reka	724
Liboje	1951
Vrbje	1424
Jurkloster	593
Kaplja	576
Store	1716
Sp. Rečica	1974
Št. Rupert nad L.	221
Zalec	4051
Marija Gradec	62.50
Rifngozd	155

Mala Breza	61
Dobrna	2370
Roje pri Zalcu	444
Tremarje	280
Mejojnica	1200
Ljubčana	95
Zg. Rečica	507
Bukovžlak	1188
Sv. Pavel—Dolenja vas	2877
Poljce	160
Topovlje	81
Parizlje	222
Preserje	295
Lokavec	493
Zabukovca	4786
Levec	377
Grize	1423
Petrovče	5192
Teharje	1090
Vojnik	201
Št. Jurij ob j. ž.	125
Sv. Peter v Sav. dolini	826
Drešinja vas	397
Sv. Jurij ob Taboru	56
Podlog	303
Kamenče	157
Male Braslovče	270
Sp. Gorče	380
Braslovče	1099
Podvrh	355
Grušovlje—Zalog	811
Šofer Djuro	100
Latkova vas	476
Okraj Šoštanj je prispeval za volivni fond po sledečih krajevnih odborih OF:	
Krajevni odbor OF:	
Šoštanj	3280 Din
Salek	300

Sv. Andraž	42
St. Janž	160
Lovica	72
Ravne	404
Slovenjgradec	4800
Misljinje	279
Zavodnja	50
Skupaj	9374 Din

ZADRUGE V BOLGARIJI

Zmaga Domovinske fronte je odprla v gospodarskem urejanju države široko pot tistim stremljenjem, ki hočejo izboljšati življenje bolgarskega delovnega človeka. Bolgarija je poljedelska, maloposelniška država: 63% posestnikov ima manj kot 5 ha zemlje. Ta zemlja je močno razkosana, na vsakega gospodarja pride po 13 delov, od katerih meri vsak povprečno po 27 arov. Potrebo po zemlji, ki jo občuti bolgarski kmet, bo zadovoljila agrarna reforma, potrebo po kruhu pa rešujejo poljedelske zadruge, ki združujejo zasebna posestva v velika združna gospodarstva, na katerih se zemlja obdeluje s stroji (traktorji). Namen poljedelskih zadrug je:

1. Zmanjšati produkcijske stroške. Izkušnja je pokazala, da se pri nekaterih panogah poljedelstva zmanjšujejo za 75 odstotkov. Po podatkih iz leta 1943 je veljalo na primer:

oranje v zadruzi 82 levov za dekar (10 arov),
oranje na zasebni zemlji 200 do 250 levov,

žetev z 1 strojem 80 levov,
žetev s srpom poleg hrane 200 levov, pri čemer je bilo v zadruzi potrebnih za 120 dekarjev 130 ljudi.

2. Povečati pridelek. V letu 1943 je zrasi na primer v zadruzi 200 kg žita na dekar, zasebno 130 kg žita na dekar.

3. Olajšati delo. Zaradi težkega fizičnega dela in slabe hrane slabi kmečka mladina, zlasti pa trpijo ženske, ko morajo opravljati najtežja dela kot je žetev s srpom ali mlačev. V zadrugah traktorjanje, mlati, pa tudi orje, seje in kosi.

4. Izboljšati življenje. Bolgarski mali kmet silno slabo je, poleti se hrani le z mrzlo hrano, v zadrugah pa skrbe za boljše hrano in pripravljajo tudi poleti topla kosila.

5. Preprečiti razkosavanje zemlje. Združna zemlja ne more biti razdeljena, oče lahko da zemljo sinu ali hčeri samo na papirju, v knjigi, dejansko pa ostane last zadruge.

6. Odpraviti brezposelnost. Nasprotniki zadrug so trdili, da bodo zadruge še povečale brezposelnost na vasi. V resnici pa je pomanjkanje delovnih moči, kajti s tem, da se je skrajšalo delo na polju s pomočjo traktorjev, so nastale možnosti za druge vrste dela, na primer za intenzivno poljedelstvo, predvsem zelenjadstvo, v živinoreji za rejo produktivnih živali (ovce, svinje, kokoši, čebele), poleg tega pa se ustvarja tudi lahka industrija kot je predelovanje lanu, konoplje itd.

7. Rešiti vprašanje krme. Moderno obdelovana zemlja daje več krme, kar pomeni več živine, več mleka, zdrav narod.

8. Zmanjšati število delovne, a povečati število produktivne živine. Zaradi uporabe strojev je število prve padlo za 85%, vsa skrb zadrug pa je posvečena razvoju produktivnih živali.

Initiator poljedelskih zadrug v Bolgariji je Božo Ilčev, po poklicu učitelj, danes direktor »zemljedeljske kooperacije« kot pravijo Bolgari. Kot kmečki otrok je Božo Ilčev poznal vse težave kmečkega življenja, izvirajoče v veliki meri iz zastarele obdelovanja zemlje. Kot izobraženec je razmišljal o tem vprašanju, ga proučeval in tako prišel do spoznanja,

da na sedanji stopnji družbenega razvoja predstavlja združništvo rešilen korak za bolgarsko vas. Kot komunist je Božo Ilčev posvetil vse svoje znanje in sposobnosti borbi za uresničenje svojih spoznanj, da bi tako izboljšal življenje svojega ljudstva. Že leta 1930 je na kongresu Zadrugne zveze predlagal kot novo nalogo združno obdelovanje zemlje, naletel pa je pri odločitvi ljudem v stari Bolgariji na silen odpor. Očitali so mu, da je šel predaleč, podtikali so mu agitiranje za kolhozni sistem, skratka, gospodarski reformi je hotela reakcionarna klika dati značaj nedovoljenih novotarij in s tem njenega propagatorja pred oblastjo popolnoma onemogočiti. Po dolgi borbi je Božo Ilčev leta 1939 uspel, da je v nekaterih vaseh Plevenskega okraja izvedel svoj načrt. Sedaj so razni zaščitniki »vsaške idile« začeli dokazovati po časopisih in brošurah, da združno poljedelstvo žali čustva bolgarskega kmeta, ki ljubi svojo zemljo kot otroka in ki ne bo nikdar pristal na obdelovanje tuje zemlje. Kmetje pa, ki so spoznali prednosti združnega obdelovanja, so sami postavili na laž vse zaščitnike »patriarhalnega poljedelstva in pastoralnega živinoreje« in v vedno večjem številu vstopali v zadruge.

Na svoji poti po Bolgariji smo si ogledali združno vas Slatino v Plevenskem okraju in spoznali tudi njenega ustanovitelja, tovariša Božo Ilčeva. V razgovoru z njim smo zvedeli za podrobnosti združne ureditve, ki gotovo zanimajo tudi našega delovnega človeka.

V vasi Slatina se je ustanovila zadruža leta 1941, od približno 500 gospodarjev jih je pristopilo 165. V naslednjih letih so začeli fašisti napadati zadrugarje v tisku, proglašali so jih za komuniste in zapirali. Po osvoboditvi se je število združnikov v tej vasi dvignilo na 307.

Prvotno je bilo obdelovanje s stroji združeno z velikimi težavami, ker je bila zemlja na 80 različnih krajih, med katere so bili vrinjeni zasebni deli, združena le v majhne bloke s površino približno 300 ha.

Med vojno je razvoj zadrug poleg preganjanja oviral tudi odlok fašističnih oblasti, da bi se zemlja, ki leži na različnih krajih, zamenjala, da bi se s tem dosegle večje površinske ploskve. Po osvoboditvi je bila izvedena komasacija, nakar je v tej vasi bila zemlja združena v treh blokih, ki merijo skupaj 1070 ha.

Poljedelske zadruge imajo tri vrste članov:

1. take, ki dajejo zemljo in delovno silo,

2. take, ki dajejo samo delovno silo,

3. take, ki dajejo samo zemljo.

Bajtarji — ljudje z golo delovno silo — delajo tu kot združniki, prej so morali iskati dela v mestih.

Pod točko 3. spadajo stari in bolni ljudje, pa tudi uradniki, ki imajo zemljo, pa je ne morejo sami obdelovati.

Čisti dobiček zadruge se razdeljuje takole:

80% za delo,

30% za zemljo,

10% za feneš (slabo letino).

Po novem združnem načrtu se bo namesto visokega odstotka plačevanja za zemljo (prvotno še višji, 45%) določila

najemnina, kar je pač bolj v skladu s pravim namenom zadruge, ki naj podpira tistega, ki zemljo obdeluje.

Osnova plačevanja za delo je deloven dan. To je delo, ki ga more opraviti srednje močan človek v osmih urah. Ta norma je seveda za razne vrste dela različna. V poljedelstvu pomeni na primer: okopavanje 4 are pese, oranje 40 arov s parom volov, sejanje 2 ha z roko.

V živinoreji na primer: skrbeti za 75 do 80 ovc.

Delo vodi agronom, ki mu pomagajo brigade (po 15 članov) z brigadirji. Vsake tri mesece je zbor, ki ocenjuje delo brigadirjev.

Izostajanje od dela se kaznuje z dvojno nadnico, v slučaju bolezni pa ima zadruža brezplačno zdravniško pomoč.

Plača za deloven dan ni vsako leto enaka, odvisna je od žetve. Zaslužek se poračuna v levih, izplačuje se pa po želji ali v denarju ali v pridelkih.

Veliki pomen poljedelskih zadrug prihaja do izraza zlasti ob slabih letinah, ko je mogoče iz rezervnega fonda kriti pomanjkanje, ki ga sicer občuti kmet.

Da število članov stalno raste, pa vpliva poleg lažjega načina dela predvsem dejstvo, da prinaša združno obdelovanje mnogo več pridelkov kot zasebno. V vasi Slatina je zadruža pridelala leta 1943. leta na 1 ar 21 kg žita, zasebnik pa je pridelal 14,5 kg, letos je združni pridelek zaradi suše 16,5 kg, zasebni pridelek pa 9,5 kg.

Zadruža v vasi Slatina ima en lasten traktor, štiri pa izposojene od zasebnih gospodarstev.

Število poljedelskih zadrug stalno narašča. Do 9. septembra 1944. leta je bilo v Bolgariji 23 zadrug (od teh 9 samo za pridelovanje riža), po osvoboditvi je število naraslo do 1. septembra letošnjega leta na 380 s 32.000 člani, ki majo 140 tisoč ha zemlje.

Vlada Domovinske fronte podpira razvoj poljedelskega združništva s propagando v tisku in radiu, izdala je tudi vrsto ukrepov:

1. združnikom se podeljuje brezplačno 3 do 10 ha zemlje,

2. dobivajo izbrana semena po državni ceni,

3. zadruge so proste davka pet let,

4. dobivajo inventar brez takse,

5. zadrugam se dodeljuje po en agrom, ki ga plačuje država,

6. ustanavljajo se strojno traktorske postaje,

7. zadrugam se dovoljujejo brezobrestna posojila.

Dva prizora s koroškega festivala v Guštanju: Ustoličevanje na Gosposvetskem polju. Starodavni koroški narodni običaj — kmečka ohcet.

Z bolgarskih polj se namesto žalostnih pesmi žanje že čuje nova, bojevit pesem traktorjev in kombajnov, pridružuje pa se jim tudi nova, vesela pesem kmetov, ki jih vlada Domovinske fronte spreminja iz sužnjev v gospodarje, v zadovoljne državljane nove demokratične Bolgarije.

Rozka Štefan

človeka, ki si hoče svojo usodo kovati sam. Najbolje bo to potrdil na volitvah, ki predstavljajo dejanje državljanske dolžnosti, časti in ponosa.

Tov. Stoka je povedal, da občuti med koroškimi Slovenci prav iste sile in težnje kot med ljudstvom ob Jadranu in na Primorskem, da bi bili združeni v skupni domovini.

Svoje rojake je pozdravil še Prežihov Voranc, ki je bil pred kratkim izvoljen za častnega predsednika narodno osvobodilnega odbora v Guštanju.

Razvil se je spored »Koroške storijec«, kjer so v živih slikah kmetje in delavci iz bližnjih krajev prikazovali prizore iz svoje zgodovine in življenja. Začeli so z ustoličevanjem na Gosposvetskem polju v osmem stoletju. Pri obredu je izročil svoboden kmet kot zastopnik ljudstva oblast vojvodi, ki se je obvezal, da bo pravičen sodnik in branilec svobode. Toda minili so časi ko si je ljudstvo svobodno volilo svojega poglavarja. Tuji zavojevalni narodi so vdrali v deželo in nam kratili pravico. Največ gorja so prizadeli Turki s svojimi stalnimi vpadi. Nevarnost je strnila ljudstvo in utrnila njegovo odpornost. Usoda Miklove Zale iz Roža je nekaj slikah našega človeka v tistem času. Nasilno postopanje in zatiranje zaslužnevalcev je rodilo prvi upor med našim ljudstvom. V obrambo svojih pravic za staro pravdo se je ljudstvo uprlo gospodarskemu izkoriščanju tujih fevdalcev in v kmečkih puntih branilo svoje pravice z orožjem v roki. Življenje je šlo svojo pot dalje, pevec so v narodnih pesmih opevali preteklost, ljudstvo je ohranilo svoje narodne običaje. Koroški borci so pod Malgajevim vodstvom branili pravico do zemlje, ki je bila že pred tisoč leti naša. Z vedno večjo silovitostjo se je sovražnik zaganjal v našo zemljo in ko je pregazil vsvo domovino, se je ljudstvo ponovno dvignilo in si v narodno osvobodilni borbi s težkimi in krvavimi žrtvami priborilo svobodo. V zaključnem prizoru so prišli na oder vsi sodelujoči v starih opravih in narodnih nošah, delavci, kmetje, izgnanci, ki jih je okupator preganjal iz njihovih domov in zmagovalci partizani. Mogočno je zadonela slovenska himna in se z odra razširila med gledalce, ki so doživljali ob teh prizorih preteklost koroškega ljudstva in se strnili v njihovi zahtevi po svobodi.

Manifestacija svobode na festivalu v Guštanju

Kako vse drugače je bilo te dni v Guštanju kot pred pet in dvajsetimi leti ob tem času, ko je šlo prav za prav za isto stvar kot sedaj. Takrat smo po nesrečnem plebiscitu izgubili del Koroške. Takrat je bilo koroško ljudstvo razočarano v svojem hrepenenju po svobodi. Od takrat nastale Jugoslavije ni dobilo tistega, kar je od nje pričakovalo. Delo in zanimanje tedanjih oblasti ni bilo tako, da bi našlo dovolj odziva med ljudstvom. Zato se je tudi prvo navdušenje poleglo, postalo je mlačno in vplivalo na izid glasovanja. Toda koroško ljudstvo je ostalo trdno in ohranilo v sebi neomajno vero v svobodo. Pridružilo se je partizanskemu uporu, vztrajalo v težkem boju proti fašizmu in v novi Jugoslaviji vidi svoj prvi dom, kjer mu bo v svobodi in delu mogoče tako živeti, kot si je to že od nekdaj želelo in se za tako življenje borilo. Koroški festival ljudskih običajev je bil dogodek, na katerem je koroško ljudstvo prikazalo, kako se je v vsej svoji zgodovini od naselitve dalje borilo za svobodo in povedalo, da hočejo vsi Korošci združeni živeti v Titovi demokratični Jugoslaviji.

Dopoldne so se v sprevidu zvrstili vsi udeleženci festivala in se pridružili skupinam domačinov, ki so na okrašenih vozovih predstavljali delo in življenje svojih krajev. Guštanski jeklarji, mežiški rudarji, črneški kmetje, pastirji s koroških planin so v svojih delovnih oblekah in pestrih narodnih nošah poživil dolg spoved, ki je šel skozi trg na grad Ravne. Skupine iz Ljubljane, Maribora in raznih štajerskih krajev so nosile svoje zastave in gesla Ljudske fronte. Delavci iz Mežiške doline so imeli na svojih vozovih velike napise: Globoko v zemljo

bomo zabili reakcijo. S svojimi kladivi bomo potolkli reakcijo. Na dolgem lojterskem vozu je pisalo: Črneški kmetje bomo vsi volili Tita. Posebne pozornosti so bili deležni zastopniki iz neosvobojene Koroške, iz Trsta in Primorske. Pred gradom je bila otvoritev gimnazije, »zatem pa v Titovem domu akademija koroških študentov. Višek vseh teh svečanosti, ki so pokazali napore in uspehe delovnega ljudstva, je bil popoldanski festival.

Na velikem travniku za gradom so bile postavljene klopi, spredaj na odru pa je bila inscenirana koroška vas. Medtem ko so se nabirali ljudje in napolnili prostor, je igrala domača godba. Prvi dve vrsti so zasedli zastopniki iz Celovca in Trsta ter predstavniki oblasti. Festival je otvoril član prireditvenega odbora in prebral sporočilo, ki so ga med njegovim pozdravom prinesli trije koroški mladinci z one strani meje: »Bratje in sestře! Koroški Slovenci iz še neosvobojene Koroške pošiljamo vsem udeležencem Koroškega festivala v Guštanju bratske pozdrave z vročo željo, da bi bili tudi mi v kratkem deležni takega slavlja, da bi bili svobodni in združeni v Titovi Jugoslaviji.« — Priglasilo so se trije govorniki: tov. Marjan Brečelj je pozdravil festival v imenu Narodne vlade Slovenije in Izvršnega odbora OF, Tržačan tovariš Stoka v imenu slovensko-italijanske protifašistične zveze in tov. Prežihov Voranc v imenu Ljudske prosele.

Podpredsednik NVS tov. Brečelj je govoril o enotnosti jugoslovanskih narodov. Pred nami so še velike naloge, da združimo v svoji državi vse brate, ki še niso osvobodeni. Bliznje volitve morajo pokazati voljo našega delovnega

ljudstva, ki si hoče svojo usodo kovati sam. Najbolje bo to potrdil na volitvah, ki predstavljajo dejanje državljanske dolžnosti, časti in ponosa. Tov. Stoka je povedal, da občuti med koroškimi Slovenci prav iste sile in težnje kot med ljudstvom ob Jadranu in na Primorskem, da bi bili združeni v skupni domovini. Svoje rojake je pozdravil še Prežihov Voranc, ki je bil pred kratkim izvoljen za častnega predsednika narodno osvobodilnega odbora v Guštanju. Razvil se je spored »Koroške storijec«, kjer so v živih slikah kmetje in delavci iz bližnjih krajev prikazovali prizore iz svoje zgodovine in življenja. Začeli so z ustoličevanjem na Gosposvetskem polju v osmem stoletju. Pri obredu je izročil svoboden kmet kot zastopnik ljudstva oblast vojvodi, ki se je obvezal, da bo pravičen sodnik in branilec svobode. Toda minili so časi ko si je ljudstvo svobodno volilo svojega poglavarja. Tuji zavojevalni narodi so vdrali v deželo in nam kratili pravico. Največ gorja so prizadeli Turki s svojimi stalnimi vpadi. Nevarnost je strnila ljudstvo in utrnila njegovo odpornost. Usoda Miklove Zale iz Roža je nekaj slikah našega človeka v tistem času. Nasilno postopanje in zatiranje zaslužnevalcev je rodilo prvi upor med našim ljudstvom. V obrambo svojih pravic za staro pravdo se je ljudstvo uprlo gospodarskemu izkoriščanju tujih fevdalcev in v kmečkih puntih branilo svoje pravice z orožjem v roki. Življenje je šlo svojo pot dalje, pevec so v narodnih pesmih opevali preteklost, ljudstvo je ohranilo svoje narodne običaje. Koroški borci so pod Malgajevim vodstvom branili pravico do zemlje, ki je bila že pred tisoč leti naša. Z vedno večjo silovitostjo se je sovražnik zaganjal v našo zemljo in ko je pregazil vsvo domovino, se je ljudstvo ponovno dvignilo in si v narodno osvobodilni borbi s težkimi in krvavimi žrtvami priborilo svobodo. V zaključnem prizoru so prišli na oder vsi sodelujoči v starih opravih in narodnih nošah, delavci, kmetje, izgnanci, ki jih je okupator preganjal iz njihovih domov in zmagovalci partizani. Mogočno je zadonela slovenska himna in se z odra razširila med gledalce, ki so doživljali ob teh prizorih preteklost koroškega ljudstva in se strnili v njihovi zahtevi po svobodi.

Koroškega festivala so se udeležili tudi predstavniki civilne oblasti in vojske.

Elektrifikacija Bele Krajine

Kadar koli se je v predaprilski Jugoslaviji razpravljalo o Beli Krajini, se je vedno govorilo o njeni pasivnosti ter gospodarski in kulturni zaostalosti prebivalstva. Toda nihče se ni spomnil, da bi ji bilo treba pomagati iz njene revšine. Oblastem v stari Jugoslaviji je Bela Krajina služila le kot nekaka carska Sibirija, kamor so pošiljali za kazen neposlušne uradnike. Bila je od vseh predaprilskih oblastnikov pozabljena kot Slovenije, ki so se ga spomnili le ob poliču belokranjske črnine.

Deželica med Kolpo in Gorjanci je bila prepuščena životarjenju. V Belo Krajino so prihajali le lesni trgovci, ki so deželo in kmeta oskubili le na lesu. Čeprav je Bela Krajina vinorodna dežela, se vinska trgovina ni mogla prav razviti zaradi oddaljenosti od potrošnih središč in zaradi močnih tekmecev iz drugih predelov države, ki so pridelovali boljše vina. Ljudje so skromno živeli od majhnih krp zemlje, kajti v Beli Krajini ni bilo nobene industrije. Le rudnik v Kanizariji je zaposleval do 50 rudarjev.

V stari Jugoslaviji so se gospodje na vladnih stolčkih spomnili na Belo Krajino le ob volitvah. Takrat so pili njihovo vino in ob vinu mnogo govorili in obljubljali. Izmišljali so si velike gospodarske načrte, nove elektrarne, lesne ža-

ge, tovarne. Do uresničenja teh načrtov seveda ni nikoli prišlo. Belokranjsko ljudstvo je spoznalo njihovo slabo prikrito laž in hinavstvo in nikdar več si ne želi spet takih oblastnikov v Jugoslaviji. Niso se štiri leta borili samo za svojo svobodo, borili so se tudi proti tej stari izkoriščevalski oblasti. Vojna je razkrila vsakega posebej in ga prikazala v vsej njegovi goloti. V nekdanjih oblastnikih je ljudstvo spoznalo svoje sovražnike in njihova izdajstva med vojno so bila jasen dokaz, da niso bili sovražniki ljudstva samo od danes, temveč že takrat, ko so nastopali pred ljudstvom s svojimi blestečimi obljubami in s hinavskim obrazom ponujali z eno roko dinar, da so lahko z drugo grabili v svoje žepce milijone.

Belokranjci so se o tem prepričali na svoje oči. Nobena »opozicija« ne »patriarstna pisma« in ne zavogalna šepetanja plačanih duš jih ne bodo prepričala več, da ni bilo tako. Belokranjci so si že med borbo postavili svojo oblast in ne marajo nobene tuje oblasti več. S to oblastjo so si priborili svobodo in z njo bodo gradili svojo deželico tudi v miru.

Ljudstvo Bele Krajine je pravilno razumelo, da je temelj vsega gospodarstva in kulturnega napredka elektrifikacija dežele. Zato so se tega dela oprijeli z vso žilavostjo, prav tako kakor so

pokazali med osvobodilnim bojem svojo upornost in požrtvovalnost. Sporedno z elektrifikacijo se bo Bela Krajina gospodarsko dvigala in dobila bo svojo industrijo. Kajti dani so vsi pogoji za razvite gotovih panog industrije tudi v tej krajini. Naše narodne oblasti so s polnim razumevanjem podpre težnjo belokranjskega ljudstva po elektrifikaciji. V Crnomlju je bila julija meseca ustanovljena elektrifikacijska pisarna, ki je s podporo prebivalstva in narodnih odborov dosedaj dosegla že lepe uspehe.

Njeno prvo delo je bila obnova daljnovoda Ozalj-Metlika-Crnomelj, ki je bil edini daljnovod za prenos električne energije ozaljske elektrarne v Belo Krajino. Ta daljnovod je bil med vojno deloma porušen. Naša vojska je uporabila žico za vojaške telefonske zveze in za zasilne električne napeljave iz raznih malih partizanskih elektrarn na osvobojenem ozemlju. Te partizanske elektrarne so bile vir pogonske energije za vse vojaške delavnice ter so istočasno dajale razsvetljavo mnogim vojaškim in civilnim bazam ter tudi prebivalstvu Bele Krajine. Tako je bilo na osvobojenem ozemlju za časa vojne zgrajenih preko 60 km električnih vodov ter zasilno elektrificiranih nad 50 naselij. Razumljivo je, da so bile vse te naprave izvršene na preprost način, tako rekoč iz nič, in ponekod tudi zelo pomanjkljivo. Jasno je, da pri tem ni bilo mogoče paziti na vse predpise o napeljavi elektrike. Vendar je tako dobilo mnogo vasi

v Beli Krajini električno luč, za katero so zaman 23 let prosili v stari Jugoslaviji. Da bi te zasilne napeljave zasigurala tudi v varnostnem pogledu pred morebitnimi požari in nezgodami, je elektrifikacijska pisarna izvršila mnoga popravila teh napeljav.

Pri novem načrtnem izvajanju elektrifikacijskih del v Beli Krajini so predstavljale te partizanske napeljave zaredke popolne elektrifikacije dežele, ki bo oskrbela z elektriko sleherni vas in sleherni hišo. Zdalj grade daljnovod z napetostjo 20.000 voltov iz transformatorske postaje v Crnomlju do Semiča s transformatorskima postajama na Rožancu in v Semiču. Prihodno pomlad bodo zgradili podaljšek tega daljnovoda preko Rožnega dola do Toplice, s čimer bo Bela Krajina preko Novega mesta vezana z daljnovodi elektrarne v Velenju in Rajhenburgu. Od daljnovoda Ozalj-Crnomelj je že dograjen vod v dolžini 3 kilometrov do vasi Krasince ob Kolpi, kjer je sezidana transformatorska postaja, ki bo oskrbovala z elektriko deset naselij. Ze obstoječi daljnovod Crnomelj-Kanizarica je preurejen od 3.000 voltov na napetost 20.000 voltov. V kratkem bodo pričeli z gradnjo večje transformatorske postaje v bližini rudnika, ki bo dobavljala električno energijo še petim okoliškim naseljem.

Za leto 1946 je v načrtu za elektrifikacijo Bele Krajine predvidena gradnja 102 km daljnovodov in 244 km krajevnih omrežij s 16 transformatorskimi postajami. Tehnična pisarna, ki vodi elek-

trifikacijska dela, bo preko zime izdelala še podrobne načrte in proračune. Krajevni odbori že pripravljajo potrebne sečnje drogov in podrobno porazdelitev dela. Težave zaradi materialna drugeto leto pač ne bodo več tako velike, ker bo to zimo že obnovljena železniška proga, kar bo mnogo olajšalo delo in dobavo gradbenega materiala.

To je nekaj števil, toda še daleč ne vse, ki lahko vsaj malo povedo, koliko dela je bilo že opravljenega in koliko truda je bilo vloženega v to delo. Ljudstvo Bele Krajine je dalo že ogromne napore za elektrifikacijo svoje dežele. Vsa težaška dela, kakor kopanje jam za drogeve, sekanje lesa in prevoz potrebne materiala opravljajo Belokranjci sami. Če pomislimo, da je dalja siromasna Bela Krajina največ v naši osvobodilni borbi, da so njeni sinovi odšli vsi v partizane in da so Belokranjci s svojo maloštevilno vprežno živino ves čas osvobodilne borbe prevažali za partizane orožje in strelivo, če pomislimo samo na to, že potem lahko vemo, s kakšno požrtvovalnostjo kljub vsem težkotam pomagajo pri elektrifikaciji svoje dežele. Kajti Belokranjci se dobro zavedajo, da bo prav z elektrifikacijo prišla v deželo tudi večja blaginja in boljše življenje. Ljudstvo Bele Krajine ne čaka pomoči od drugih, kakor ni čakalo v svoji borbi za obstanek pomoči in rešitve od drugih. Vedelo je, da je v njem vsa moč, moč, s katero so si lahko pridobili svobodo in s katero si bodo v miru zgradili tudi svoj novi dom.

Pred prvim recitacijskim večerom naših književnikov

V petek, 19. oktobra, zvečer bo v Veliki filharmonični dvorani v Ljubljani prvi javni nastop slovenskih književnikov po osvoboditvi. Tu bodo nekateri slovenski avtorji — starejši in mlajši — brali svoje pesmi ali krajsa dela v prozi. Ta nastop ne bo edini. V kratkem mu sledi v Ljubljani recitacijski večer druge skupine naših književnikov. Ti recitacijski večeri se bodo preselili v Maribor, Celje, Ptuj, Mursko Soboto in v številne druge večje, pa tudi manjše kraje po vsej Sloveniji.

Ti večeri, za katere se je odločilo Društvo slovenskih književnikov, imajo nedvomno velik pomen. Ne gre tu samo za popularizacijo naše literature, ki se že tako preko tiska širi med ljudi. Gre tu za tisti osebnostni, živ in neposredni stik med našimi književniki in ljudmi, ki jim je literatura namenjena. Gre za tisti podarek, da ima danes naša literatura po

vzgladu svojih velikih predhodnikov iz preteklosti najboljše voljo, biti v najbližji povezanosti z ljudmi, zlasti s preprostimi ljudmi, ki sta jim naporno delo in skrb za golo življenje doslej preprečevala, da bi se s plodovi kulture in umetnosti okoriščali. Tem ljudem, ki so bili doslej iz našega kulturnega življenja toliko kot izločeni, čeprav so s svojim delom ustvarjali tiste materialne pogoje, na katerih je naša kultura rasla, so v prvi vrsti namenjeni ti večeri.

Tudi prvi recitacijski nastop v petek naj bi ne obkrali samo naši izobraženci, ampak zlasti tudi ročni delavci, ljudje iz tovarn, podjetij, obrtniških delavnic in kmečki ljudje iz okolice. Naj vidijo preprostega človeka, kaj jim imajo danes povedati naši pisatelji; naj oblikovalci naše besede iz ozdaja, ki ga bodo našli med delovnimi ljudmi, črpajo izkušnje za svoje umetniško delo.

Vinko Košak:

Vera

Avgusta 1940.

Ves svet gori v požaru vojne, čez mesta, reke in vasi vale se čete bojne, ozračje polno je jeklenih ptic in z morij doiga se potapljaočih klic.

Ljubezen do človeka, bratstvo vseh ljudi, vseh narodov, plemen, celin, ose je prešlo, zdaj vlada sila in pogin, zajela vse je sla krvi.

In vendar v naših srcih vera še gori, da ostane človek nov, prerojen, iz koč, tovarn, polj, ves znojen ustvari nov svet s trdimi pestmi.

Pred tremi leti, dne 14. oktobra 1942, je profesor Vinko Košak padel kot talec s sedmimi tovariši v gramozni jami.

Koncert tržaškega godalnega kvarteta

Koncerti komorne glasbe so bistvena komponenta repertoarne politike in vzgoje koncertnega občinstva. Dejstvo, da so največji skladatelji vseh dob Mozart, Haydn, Schubert, Dvořak, Glazunov, predvsem pa Beethoven, skladali za komorne zasedbe (trio, kvartet, kvintet), ko so bili na vrhuncu svoje oblikovalne moči, nam daje slutiti njihovo vrednost in pomembnost. Godalni kvarteti, trii, kvinteti (event. v kombinaciji s klavirjem) so prav za prav simfonije v malem, ki odpirajo z različnostjo svojih stavkov stvariteljskim vzgibom skladateljev osebnosti široke možnosti. Malostevilnost instrumentov utelejnost je v akustičnem smislu, v smeri barvitosti, v načinu prenašanja in kombiniranja temov, v tehnično pogledu; intimnost in izrazna poglavljenost pa nedoknadita vse te navidezne nedostatke in so zato komorni večeri vedno doživetja zase.

Na ponedeljkom večeru tržaškega godalnega kvarteta smo slišali dva kvarteta: široko speven, harmonično barvit, kipeč Glazunovljeve, op. 10, v F-duru, in mnogo zahtevnejši, ritmično in intonacijsko težak Schubertov romantično-klasistični kvartet v d-molu, op. posth. Predvsem nas je zanimal Glazunovljeve kvartet. S svojo tiho tematiko (I. in III. stavek), z ljub-

kostjo in lahkonostjo domislje in z veliko poetiko (Adagio molto) je dostojno predstavil zastopnika ruske romantike. Schubertov kvartet je izklesan, miselno bogat (I. stavek variacije v g-molu II. stavka), razgiban, v Scherzu in Prestu virtuozno pisan, kot celota enovit in jasev.

Tržaški umetniki so imeli torej dovolj možnosti, da oblikujejo obe deli po njihovih značilnostih. Predvsem bi rad podčrtal, da se je tržaški godalni kvartet predstavil kot vigrano, tehnično usposobljeno telo z vsemi otenki niansiranja in pravičnega izražanja, z visokim estetskim nivojem in z velikim poznanjem stilnih momentov. Precizna igra, čista intonacija, pravilno fraziranje in agogični momenti so v to že vključili. Očvdeč bi bilo ocenjevati poedinega člana kvarteta, ko so očitno odlike celote. Violinista Simcona Baldassare in Samuel Harry, violisti Luzato Sergio in violončelist Gasperini Nereo so bili kvaliteto povsem enakovredni. Majhno izjemo bi rad pri violončelistu

Gasperiniju, ki ga še posebej omenjam zaradi spevnega, voluminoznega, mehkoga tona (sijajen instrument), kar je gotovo rezultat tehnike leve, predvsem pa desne roke. Igra tržaškega godalnega kvarteta je navdušila občinstvo, da so morali umetniki dodati Haydnovo Serenado.

Dvorana je bila zasedena le do polovice. Res je, da je ljubljanska publika previdna pri uvajanju novih ljudi v koncertno dvorano, toda na ta račun bodo koncerti kvalitetnih solistov in ansamblorov, ki bodo prišli le za krajši čas v Ljubljano, vedno napolni in koncertna poslušalstva se bo upravičeno bala angažirati izvajalca, ki ni »markac«. Torej: več zaupanja organizatorjem koncertov. Drugič: razmerje do komornih koncertov je bilo že pred vojno dokaj čudno, kar kaže na nivo koncertnega občinstva in je slabo izpričevalo za vse one, ki hodijo na »svleke« koncerte iz zvenglasbenih nagibov, in onim, ki se lovijo za hipnimi akustičnimi efekti brez potrebnega poglavljanja v zgradbo umetnine in njeno vsebino. Bodi kakor koli že: več razumevanja za resnično glasbo!

C. C.

Z lastnimi sredstvi moramo izvesti vse volivne priprave! Zato prispevajmo vsi v volivni sklad Osvobodilne fronte!

Obnova uničene domovine — izraz pripravljenosti na zgodovinske volitve

Niski delavci delajo po vaseh

Delavci iz niskih industrijskih podjetij odidejo vsako nedeljo v vase, kjer izvršujejo za kmete različna popravila, predvsem pa za zadruge. To nedeljo je bila delovna kolona iz tovarne za mostove v Riljkovu, delovna kolona iz prve srbske tekstilne tovarne v Orehovu, kolona iz tovarne »Jastrebaec v Trupalu, a kolona iz železniških delavnic v Gornjem Medjurovu. Delovne kolone so v prvi vrsti popravljale poljedelsko orodje in posodo. Kmetje so lepo sprejeli delavce, kar še enkrat potrjuje, da je zveza med kmeti in delavci čvrsta in da potikusi reakcije, da jo razbijejo, kljub vsem gospodarskim težavam ne bodo uspeli.

Vzpostavitev prometa na progi Banja Luka—Bihač

Dela za postavitev mostu preko reke Une pri Bosanski Krupi so se uspešno zaključila. Na ta način je spot možna vzpostavitev rednega železniškega prometa na progi Banjaluka-Bosanski Novi-Bihač. Otvoritev prometa na tej progi bo mnogo pripomogla k gospodarskemu napredku teh krajev, ki so bili do sedaj od ostalih krajev naše dežele tako rekoč odrezani.

Rudarji v rudniku Zajači so prekoračili proizvodnjo v septembru za 10%

V antimonovem rudniku je bila velika svečanost, posvečena udarniškim rudarjem. Svečanosti so se udeležili predstavniki krajevnih sindikalnih svetov iz Šabca in Loznice. Delavsko umetniško društvo »Abrashičiče iz Loznice je izvedlo uspešno prireditve. Rudarje je pozdravil predsednik sindikalnega odbora iz Loznice, Poudaril je zasluge delavcev pri izgradnji in obnovi naše dežele. Za njim so bila objavljena imena rudarjev udarnikov. Šest rudarjev so proglasili za udarnike, od katerih enega že v drugič, trinajst rudarjev je bilo pa pohvaljenih. Vsi so dobili diplome in nagrade v oblikihih. V mesecu septembru so prekoračili proizvodnjo za 10%. Od meseca februarja, ko se je deajo pričelo, se je proizvodnja v Zajači dvignila za 25 in pol odstotka. Vladimir Iliš, rudar iz Ruljana, je postal prvi udarnik pri svojem delu kot potikač vozička. Tri udarne nedelje je vodil 20 do 30 vozičkov. Prekosil je običajno mero za 100%. Ostali vozičkarji so dvignili to mero za 75%. Rudar Janez Volovšk je s svojim strokovnim znanjem in pravilno razdelitvijo dela prekosi običajno mero za 50%. Rudar Povliš je dvignil mero za 60 in pol odstotka.

Domovi za nepreskrbljene otroke in starce v srednji Dalmaciji

Na področju Srednje Dalmacije so v Supetru na Braču, v Cikluku pri Sinju, v Vrbovski na Hvaru, v Trogru in Umišu odprli 6 otroških domov, v kate-

rih je nastanjeno 714 otrok. V istem okrožju so odprli 5 domov za starce in starke, v katerih se nahaja 135 oseb. Od začetka pa do 1. oktobra je na tem področju delovalo 126 dnevnih zavetišč, v katerih je bilo 5.500 otrok.

Dviganje potopljene jugoslovanske ladje

Tvrška Tripkovič dviga v tržaški luci jugoslovansko ladjo »Sušak«, ki jo je bila fašistična Italija prekrstila v »Mario Ruta«, ko si jo je vzela kot vojni plen ob razpadu Jugoslavije l. 1941. Nemci so ladjo potopili pred svojim begom iz Trsta. Pri dviganju se je pretrgala zveza stranskega cilindra ter povzročila odvajanje drugega cilindra na nasprotnem boku ladje. Ladja se je za to ponovno pogreznila na dno, vendar je k sreči ohranila pokončno lego. Pri tem je bila neznatno poškodovana ladja UNRRA-e »Edward Bellamy«, ki je bila zasidrana v bližini. Strokovnjaki upajo, da bodo »Sušak« v kratkem zopet dvignili.

Madžari iz Novega Sada in okolice bodo zgradili požarno vas v Sremu

V tej vojni so fašistični osvajalci požgali in uničili mnogo sremskih vasi, v katerih je narodno osvobodilno gibanje zavzelo velik razmah. Vasi Batrovič, Ledinci, Rakovaci, Raza, Bosut in nekatere druge sploh ne obstojajo več. S pomočjo ljudskih oblasti in delavcev iz Novega Sada ter enotnih sindikatov so pričeli obnovljati te vasi. Madžari iz Novega Sada in okolice so se odločili, da zgradijo eno sremsko vas. Pripravili so potrebno orodje, da bi čez nekaj dni madžarski zidariji, mizarji, ključavnice, steklarji in drugi lahko pričeli z gradnjo. Madžari, člani Ljudske fronte, so izdali za mesto in okrožje Novi Sad proglas, v katerem je med ostalim rečeno: »Madžari iz Novega Sada in okrožja se zavedamo, kaj dolgujemo demokratični Jugoslaviji. Mi, katerih vojna ni prizadela, hočemo na ta način pokazati svojo hvalničnost onim, ki so za našo svobodo žrtvovali svoja življenja. S tem, da bomo gradili porušene hiše, hočemo utrditi bratske odnose med srbskim in madžarskim narodom.

Izpopolnjevanje železniškega prometa v Sloveniji

V Sloveniji samo ena proga še ni v prometu. To je del proge Ljubljana—Karlovač in sicer odsek od Novega mesta do Bubnjarev. Vendar se dela za obnovitev prometa na tej progi nadaljujejo. Promet s prestopanjem je samo še na dveh krogah, in to v Dolcu na progi Celje—Dravograd in pri Zalini na progi Ljubljana—Novo mesto. Dela na progi Ormož—Hodoš na sektorju od Ljutomerja do Dolkečevja napredujejo toliko, da bo v kratkem obnovljen most čez Muro in

bo promet na vsej progi neoviran. Da se čimbolj pospeši promet na glavni slovenski progi Ljubljana—Maribor, bo železniška direkcija v kratkem postavila v promet na tej progi motorne vozove, ki jih je nekaj v delavnicah v Mariboru. Ker je okupator iz teh vozov pobral motorje, bodo te nadomestili z letalskimi.

Glavno oviro za popolno normaliziranje našega železniškega prometa predstavlja pomanjkanje vagonov. Na razpolago je sicer ogromno število pokvarjenih vagonov, vendar delavnice ne morejo sprejeti toliko popravil. Promet pa se vidno izboljšuje in je dosegel od osvoboditve do danes že zelo vidne uspehe.

Pogozdovanje v niski okolici

Na pobudo krajevnega odbora Ljudske fronte je bila izvršena akcija za pogozditev Bubanja, kjer so Nemci vršili množična streljanja naših rodoljbov. Kljub slabemu vremenu je preko 2.000 ljudi, večinoma mladine, odšlo na Bujan in izkopalo preko 9.000 jam za mladike. To pogozdovanje predstavlja poleg znaka spoštovanja do mrtvih borec tudi veliko korist za NŠ, ki mu je potreben gozdnat pas, ki bi ga zavaroval prahu in vetrov, ki pihajo z golih vrhov.

Delo za povečanje premogovne proizvodnje in lesne industrije

Preskrbovanje mest in ustanov se vrši iz premogovnih rudnikov Kreke in Banoviči, kmalu pa bodo povečali zmogljivost rudnika Ugevnik. Prav tako delajo za povečanje zmogljivosti nekaterih drugih premogovnih rudnikov, kjer pa ponekod primanjkuje delavcev za sekajo drva. Do sedaj so zgradili tri žage. Tudi tovarno za sodo bodo pričeli graditi v Lukovec, z delom pa bo pričela žele prihodnje leto. Tovarna špirita in tovarna kvasa za sedaj nimata dovolj surovin. Tovarna špirita v Vrškem pa je dobila surovine in bo kmalu pričela z delom.

Obovitvena dela v tuzlanskem okrožju

Okrožni narodni odbor je v svojem dosedanem delu za izgradnjo in za čim hitrejšo normalizacijo gospodarskih razmer v tuzlanskem okrožju dosegel lepe uspehe. V raznih krajih tuzlanskega okrožja se gradi okrog 1.250 hiš. V ta namen je okrožni narodni odbor že dobil potrebna materialna sredstva. En del tega kredita je določen za postavitev srednjih in osnovnih šol v Tuzli in Bjelinu, kakor tudi nepopolnih srednjih šol v Brčkem in v Gračacu. Poleg tega se postavljajo bolnišnice v Kladnju, Srebrenici, Zvorniku, Bjelini, Brčkem in drugih krajih. Ministrstvo za narodno zdravje Bosne in Hercegovine je podarilo Bjelini polovalno bolnišnico. Vse te bolnišnice bodo opremljene z odgovarjajočo potrebno opremo.

Bosanski in hercegovski otroci pridejo v Slovenijo

Bosna in Hercegovina so kraji, ki so sorazmerno največ pretrpeli v štiriletni vojni. To so kraji, preko katerih so divjale ofenziva za ofenzivo, kraji, kjer je padlo nešteto naših borcev. Če bi hodili sedaj po Bosni in Hercegovini, bi videli med slikovitimi prirodnimi predeli skoraj samo požgane vasi in hiše, izropana in razdejana naselja.

Bosna in Hercegovina so pokrajine, ki so jih že v stari Jugoslaviji najbolj izkoriščali. To so pasivni predeli. Tam ni prostranih žitnih polj, niti prijaznih vinogradov ali sadovnjakov. Obdelane zemlje je malo in ne zadostuje za prehrano prebivalstva. V Bosni so divji kraji z visokimi gorami in nepreglednimi gozdovi, hitrimi rekami in brzicami, kraji polni rudnega bogastva. Tam je kmet še do nedavnega obdeloval svojo borno zemljo z lesenim plugom, tam so v stari Jugoslaviji prebivalci Bosne in Hercegovine živeli najborejši in najprimitivnejše življenje, med tem ko se je po nekaterih drugih predelih Jugoslavije razmetavalo z dobrinami.

Bosanski in hercegovski narod se je pred štirimi leti zavedel, da je prišel čas, ko si bo začel pisati svojo usodo sam! Bosna in Hercegovina je namreč bila prav oni del Jugoslavije, kjer so se venomer netili medsebojni prepri. Netili so jih protiljudski režimi v stari Jugoslaviji, še bolj pa jih je netil sedaj v času vojne okupator. Srbi, Hrvatje, Muslimani so se med seboj naravnost zverinsko pobijali in klali. Ravno radi tega medsebojnega hujkanja in klanja se je tamkajšnje ljudstvo v velikem številu zatekalo v gozdove in pričelo z vstajo. Ustaši, četniki in okupator, vsi so skupno nastopili proti partizanom. In prav zato so ti kraji tako silno upuščeni, prav zato je to ljudstvo toliko pretrpelo, prav zato so bile nekatere tamkajšnje vasi po šestkrat požgane. Žene in otroke, ki so ostali doma, je okupator mučil in pošiljal v taborišča; ali pa so pobili tudi matere, ko so izvedeli, da je mož partizan, in ostali so otroci brez vsake varstva. Preživljali so vse grozote, vse pokolje ustaških in četniških tolpa, poleg nemških kazenskih ekspedicij.

V Bosni in Hercegovini je sedaj 120 tisoč otrok, ki so nujno potrebni pomoči. 16.000 otrok je popolnih sirot, ki so jim ustaši, četniki in Nemci pobili starše. To so otroci, ki so bežali pred pokolji ustašev in četnikov, otroci, ki so leta svoje najnežnejše mladosti preživeli v gozdovih, se skrivali v podzemnih jamah skupaj s starci in bolniki. Mnogo jih je bilo tudi takih, ki so se, čeprav še majhni in nemočni, priključili kot borci narodno-osvobodilni vojski. Kot kurirji in bombashi so zrlj vsak dan smrti v oči. Drugi pa, ki so jih odpeljali v taborišča, so tam hirali in preživljali prav tako strašne dneve lakote in nasilja.

Sedaj so se vrnil, prvi iz gozdov, drugi iz taborišč. Nikjer nimajo nikogar od svojcev. 16.000 je teh otrok brez matere in očeta, brez toplih domov, saj je vse porušeno. Velik del prebivalstva v Bosni in Hercegovini se pripravlja na zimo s tem, da si gradi na ruševinah zasiline kolibe, ki jim bodo zatočišče pred snegom.

Zmagali smo zaradi tega, ker so bili narodi Jugoslavije enotni. Zmagali smo zaradi tega, ker so vsi slovenski partizani vedeli, da so tam po hrvaških, bosanskih, hercegovskih, sumadinskih, črnogorskih in makedonskih gozdovih borijo fantje, možje, dekleta in žene za iste cilje kot oni. Vedeli smo, da bi se vsi našli upori potopili kot kaplja v morju, če ne bi nastopali enotno, če si ne bi med seboj pomagali.

Bratstvo in enotnost, ki se je utrdila med našimi narodi v času narodno-osvobodilne borbe, se mora sedaj v času obnove samo še krepiti. Tudi sedaj si moramo med seboj pomagati. Dolžnost naše

nove države je, da rešimo te bosansko-hercegovske otroke lakote, da jim omogočimo zdrav razvoj. Pri nas so polja rodila, pri nas je kmet imel plug, da je zoral, imel je šo toliko semena, da je posejal, v hlevu mu stoji živinca in sadno drevje je obrodilo. Tam v Bosni in Hercegovini, od koder so ti otroci, pa ni mogla zrasti bilka na zapuščenih poljih, ker tam letos ni bilo ne plugov, ne živinca. V Bosni in Hercegovini bi to zimo na stotisoče ljudi gledalo smrti v obraz, če ne bi bilo nove Jugoslavije. Zato bodo vsi bogatejši predeli Jugoslavije sprejeli otroke iz teh pokrajin, ki jim je okupator zavoljo njihovega junaškega odpora zadajal najhujše udarce. Tudi Slovenija jih bo sprejela nekaj tisoč.

Zavedati se moramo, da so to otroci, ki so v rani mladosti spoznali življenje in borbo, otroci, ki so gledali, s kakšnim mukami, trpljenjem in heroizmom si je naš narod priboril svobodo! Spoznali so boj poedinca za obstanek, boj naroda za obstoj, naučili so se razlikovati prijatelja od sovražnika. Ti otroci bodo nekdo najboljša opora naše mlade države. Znali bodo ceniti pridobitve narodno-osvobodilne borbe in bodo prekaljeni v trpljenju pripravljani da požrtvovalno delo za obnovo in srečnejšo bodočnost vseh nas. Še med vojno je naša vojska, so naše oblasti reševale te otroke, snovali so se mladinski domovi na osvobodjenih ozemljih, tako v Moslavini, v Dalmaciji, v Beli krajini, kjer je bilo lani 200 malih Bosancev, in v partizanskih begunskih taboriščih v južni Italiji. Iz golih, sestradanih in plašnih bitij so v nekaj mesecih zrastle zdravi otroci. Takrat smo reševali otroke pred smrtjo v vojni, danes jih moramo reševati smrti, ki jim grozi od posledic te vojne.

Dolžnost vsakega okraja je, da sprejme nekaj teh otrok. Razumljivo je, da oni predeli Slovenije, ki so opuščeni in razdejani, kot na primer Gornja Savinjska dolina in izseljeniški pas, teh otrok ne morejo sprejeti. Povsod drugod pa se bo gotovo našlo toliko sredstev, da se bodo ti otroci lahko vzdrževali. Na posameznih krajevnih in okrajnih odborih se že javljajo ljudje, in vprašujejo po teh otrokih. Ti otroci naj bi se počutili pri posameznih družinah kot doma. Čutiti morajo toplino domačega ognjišča, obdajati jih moramo z ljubeznijo. Zavedati se moramo, da za te otroke odgovarjamo pred narodom in državo. V večjih krajih, kjer bo več družin, ki bodo lahko vzele po enega otroka, bodo rejniki na posebnih sestankih govorili o problemih teh otrok. V pomoč družinam bodo instruktorji in obiskovalke, ki bodo redno posečale otroke in dajale nasvete in navodila rejnikom. Pri oskrbi teh otrok je dolžnost vseh masovnih organizacij Rdečega križa, ženske, mladinske, in sindikalnih organizacij, da po svojih možnostih pomagajo. K posameznikom pa bodo šli ti otroci zato, ker zaenkrat še nimamo dovolj mladinskih domov in ker bodo po teh domovih razporejeni le bolni otroci. Pri oskrbi in razporeditvi teh otrok moramo med seboj tekmovali. Naj ne bo okraja, ki ne bi sprejel teh otrok. Naj bo povsod tako, kot je v novomeškem okrožju, kjer se že živo zanimajo za njihov prihod in skrbno vprašujejo, kdaj bodo že vendar prišli in se je veliko število ljudi prostovoljno javilo, da jih bo vzele v oskrbo.

Izpolnimo vso tisto njihovo pristno otroško željo po dobrotočnosti, domačnosti in ljubezni! Spomnimo se samo besed dvanajstletnega Bosanca, ki se je boril z Rdečo armado pred Berlinom: »Bio sam borac, kad je bio rat, a sada, u miru, htio bi opet biti dijete.«

Slovenski narod bo brez dvoma preko zime lepo preživel te otroke in s tem utrdil prisrčno bratstvo med našimi narodi, ne bratstvo in enotnost samo v besedah, ampak v dejanjih.

V Javorjah so obnovili šolo

Bes sovraženega uničevanja tudi Blegoševemu kraljestvu ni prizanesel. Na javorski soli v Poljanski dolini je dvakrat šopiril rdeči petelin. Razen golega zidovja od prej tako lepe šole ni ostalo ničesar. Poleg stavbe je bil uničen celoten inventar z vsem arhivom, učili in knjižnico. Ob osvoboditvi so Javorci takoj razumeli potrebo hitre obnove. Z vso vneto in požrtvovalnostjo so poprpjeli za delo pri obnovi šole. Darovali in posekali so takoj vse potrebne les, nazvali peska in drugega materiala ter opravili vsa težaška dela pri čiščenju ruševin. Naša ljudska oblast je v polnem razumevanju samoiniciative pre-

bivalstva takoj tudi denarno prisločila na pomoč. Z njeno podporo je bil nabavljen izključno material, ki ga vaščani ne premorejo: strešna opeka, okovje in steklo. Samo za prevoz opeke iz doline v hrib je bilo potrebno nič manj kakor sto težaških ur z živino. Vseh prostovoljnih delovnih ur je bilo do sedaj opravljenih preko 3500. Pri tolikih vnemi in požrtvovalnosti pa tudi uspeh ni izostal. Javorska šola je že sredi septembra dobila novo streho. Sedaj dovršujemo tudi notranja dela, da bo stavba nekako do srede novembra izročena svojemu namenu. Odprla se bodo zopet šolska vrata, ki so bila dolga štiri leta zaprta.

Ceste v Sloveniji v mesecu septembru

Na območju federalne Slovenije so bile v sept. usposobljene za promet vse zvezne in federalne ceste. Popravljali in obnovljali so lesene in stalne mostove. Popravili so dva lesena provizorija na vsacevskih cestah preko Savinje pri Sv. Petru in preko Boljske, lesen most na zvezni cesti čez Puconski potok pri Murski Soboti in lesene mostove na federalnih cestah, čez Soro v Poljanski dolini, preko Pake, čez Savinjo med Velenjem in Zgornjim Dolincem, čez Martijanjski potok v Prekmurju, čez Savinjo med Nazarjem in Rečico, železobetonski most na federalni cesti v Zihljarjih in brod čez Muro pri Krogu. V Telku je gradnja novega mostu čez Krparico med Podnatom in Radovljico, popravljajo mostove in propuste v ljubljanskem okrožju, železobetonski most čez Grajeno v Ptujju, železobetonski most na cesti čez Ščavnico v Bravoslavcih, inunacijski most na cesti čez Ščavnico v Ljutomeru. Izmenjali bodo nosilce in mostnice na cesti Slovenska Bistrica—Pragersko, leseni most čez Pesnico v Dornavi na federalni cesti Ptuj—Ljutomer. Gradnjo most čez Krko pri Soteski na Dolenjskem, dvigajo železno mostne konstrukcije čez Bistrico pri Mo-

kronogu, popravljajo Dolgi most na Viču, leseni provizorij čez Ledavo v Murski Soboti, železne mostne konstrukcije čez Kolpo pri Metliki in obnovljajo leseni most čez Krko v Krški vasi.

Predvidevajo se še gradnje podpernega zidu na federalni cesti v Belem grabnu, gradnja lesenega mostu čez Ščavnico v Ivanjeih, gradnja železobetonskega mostu čez Ščavnico, gradnja lesenega mostu čez Globetok, gradnja lesenega mostu čez Krko v Zagradcu, gradnja železobetonskega mostu v Radmirju v Zgornji Savinjski dolini, gradnja železobetonskega mostu pri Kronovem pri Novem mestu in gradnja nadvoza pri Uršnih selih.

Glavne težave in ovire, ki nastopajo pri obnovi, obstojajo v pomanjkanju delovne sile, zlasti profesionistov, prevoznih sredstev, tehničnega osebja tako na okrožjih kakor tudi na okrajih, posebno pa pomanjkanje poštnih in telefonskih zvez na okrajih. Pri obnovi odnosno rednem vzdrževanju moderniziranih cestnišč nastaja občutno pomanjkanje bitumena. Za leto 1946 nujno potrebujemo samo za krpanje munionskih cestnišč 1000 ton bitumena.

Rešimo otroke iz Bosne in Hercegovine gotove smrti pred gladom in mrazom!

Bolgarsko ljudstvo stopa po poti, ki si jo je samo izbralo

»Pravda« o protinarodnem in protidemokratskem udejstevovanju neznanne bolgarske opozicije

Moskva, 16. okt. (Tass) »Pravda« piše v svojem mednarodnem pregledu:

Volitve v bolgarsko narodno sobranje so določene za 18. november. Danes se začne volivna kampanja. Politično življenje v državi je izredno živahno. To udejstevovanje je osnovano na enotnosti velikega dela delavskega razreda, kmetov in izobražencev, združenih okrog Domovinske fronte, ki dviga prapor ljudske svobode ter narodne in državne neodvisnosti dežele. Dočim raste ugled Domovinske fronte z vsakim dnem, pomen opozicijskih skupin stalno pada. Te male reakcionarne skupine so zdaj brez svoje ideologije ali načel in nimajo podpore v ljudskih množicah.

Utrditve bolgarske demokracije v vrstah Domovinske fronte in stalno politično propadanje opozicijskih skupin določata notranji položaj v Bolgariji. Značilno je, da si skoro nobena posamezna opozicijska skupina ne upa razkriti svojega političnega programa. Tako prisegajo skoro vse, da so na strani Domovinske fronte. V resnici pa je njihov glavni namen, da bi Domovinsko fronto razcepili in oslabilo, da bi opeharile kmete in delavce in da bi ločile izobraženstvo od ljudstva.

Skoro vse opozicijske skupine poudarjajo, da smatrajo za najvažnejšo nalogo bolgarske znanja politike utrditev bratskega prijateljstva s Sovjetsko zvezo, ki je rešila bolgarsko ljudstvo pred uničenjem. Toda te farizejske trditve nikogar ne prepričajo. V resnici bi opozicija rada nadomestila znanje politiko Domovinske fronte s svojo lastno reakcionarno znanje politiko in skušala znova prekiniti zgodovinske vezi prijateljstva med ljudstvom ZSSR in bolgarskim ljudstvom.

Resnični vpliv opozicije na ljudstvo je tolikšen, da sploh ne zasluži pozornosti. Vendar pa presenetli opazovalca neka značilna poteza. Čim jasneje se kaže šibkost opozicijskih skupin, tem glasneje vpijejo, tembolj trmastost in vztrajno zahtevajo pomoč od zunaj. Glavno upanje bolgarske opozicije se ne opira na izid volitev, ampak na prizvedavanje, da bi bilo njihovim zahtevam ugodeno s pomočjo tuje intervencije. Inozemski tisk skuša to pomoč iz tuje opraviti na ta način, da dela reklamo za »teorije«, po kateri naj bi bila glavna značilnost demokracije ta, da večina »spostuje« zahteve manjšine, celo tedaj, če ta manjšina ravna proti koristim naroda.

V prvi vrsti moramo naglasiti, da celo očetje te »teorije« ne morejo zanikati, da ne bi bila vlada v Bolgariji v rokah večine, to je v rokah ljudstva. Vendar poborniki te »teorije« ne kažejo nobenega dolžnega spoštovanja tej ljudski vladi, pač pa dajejo pogum protinarodnemu, protidemokratskemu udejstevovanju neznanne manjšine v opoziciji.

Samo se nam stavi upravičeno vprašanje, ali dovoljujejo osnovna načela demokracije, da manjšina, ki ima oporo le izven dežele, vsiljuje svojo voljo ljudstvu. Seveda se o okusu ni mogoče prepirati. Lahko ima kdo tak okus, da mu ugajajo bolj opozicijske skupine, ki so ločene od ljudstva, kot ljudska vlada. Ali pa je to dovolj razloga, da bolgarska demokracija neha biti demokracija? Prav gotovo ne. Bolgarsko ljudstvo stopa po poti, ki si jo je samo izbralo, po poti utrditve demokracije ter političnega in gospodarskega dviga dežele.

Konferenca Osrednjega odbora Domovinske fronte

Sofija, 16. okt. (Tass) Te dni je bila v Sofiji konferenca Osrednjega odbora Domovinske fronte skupno z načelstvi petih strank, ki tvorijo Domovinsko fronto.

Konferenca je proučila sledeča vprašanja: o pravičnem in skladnem sodelovanju zasebne iniciative, državnega odseka in združenj v vseh vejah gospodarskega življenja ter pri gospodarski izgradnji; o kombinaciji svobodnega gospodarskega delovanja z nadzorstvenimi službami; o industrializaciji dežele in vlogi zasebnih in državnih kapitalov; o preosnovi in modernizaciji poljedelstva in skupnega obdelovanja zemlje; o politiki cen vlade Domovinske fronte; o zunanjih trgovini; o ukrepih za obvladovanje težavnega finančnega položaja, v katerem je dežela; o gospodarskem načrtu države in o nalogah vrhovnega gospodarskega sveta kot organa narodnega gospodarstva, ki mu je poverjeno nadzorstvo; o preosnovi in skrčenju državnega aparata; o bodočih ukrepih, ki naj pomagajo kmečkemu življenju, ki ga je težko prizadela suša.

Pri vseh teh vprašanjih je bilo doseženo popolno soglasje. Sklenjeno je bilo, da se predloži vladi dokončni sklepi. Na konferenci je bila izvoljena komisija, sestavljena iz ministrov ki so ne-

posredno zaposleni z gospodarskimi vprašanji, iz načelnikov gospodarskih oddelkov strank Domovinske fronte in drugih strokovnjakov v gospodarskih vprašanjih. Naloga komisije je da predloži konkretne sklepe konference, ki bodo izročeni vladi.

Delavska socialnodemokratska stranka določila svoje kandidate

Sofija, 16. okt. (Tanjug) Izvršni odbor bolg. delavske socialnodemokratske stranke (Nejkova) je pod predsedstvom glavnega tajnika Dimitra Nejkova, trgovinskega ministra v vladi Domovinske fronte, imel zasedanje, na katerem so določili strankine kandidate za volitve v narodno sobranje.

Ukrepi proti klevetnikom ljudske oblasti v Bolgariji

Sofija, 16. okt. (Tanjug) Na iniciativo bolgarske notranjega ministrstva in pravosodnega ministrstva je bila osnovana anketa komisija za proučevanje vseh slučajev, ki jih je objavil opozicijski tisk, da bi rušil zakonitost. Na njen predlog se bodo izdajali odgovarjajoči ukrepi proti tistim, ki poskušajo s klevetanjem in izmišljotinami zapeljati javno mnenje in kompromitirati ljudsko oblast.

»Otečestven Front« o pomenu prihoda posebnega ameriškega novinarja v Bolgarijo

Sofija, 16. okt. (Tanjug) »Otečestven Front« prinaša uvodnik izpod peresa svojega glavnega urednika Vladimirja Topencarova ob priložnosti prihoda posebnega ameriškega novinarja v Bolgarijo, v katerem je med ostalim rečeno:

»Ameriški zunanji minister Byrnes je izjavil na tiskovni konferenci, da bo poslan nov ameriški predstavnik v Romunijo in Bolgarijo, da prouči položaj v teh dveh državah. Ta predstavnik bo novinar G. Mars Heridge. Poročilo, ki je bilo izdano v Washingtonu pravi, da bo G. Heridge objektivno proučil razmere v Bolgariji.

V zvezi s tem piše washingtonski dopisnik »Timesa«, da ta ameriški korak zelo približuje priznavanje bolgarske vlade. Isti list dodaja, da je bila tudi Madžarska priznana kot posledica poodnih proučevanj.

Končni odgovor regenta pričakujejo v kratkem

20. septembra so rojalisti kljub uradni prepovedi priredili demonstraciji, katerih se je udeležilo 6.000 oseb.

Rojalisti so mnenja, da bi imeli od »posledovode« vlade največje koristi, ker bi jim takšna vlada privedla v roke nadzorstvo nad državnim strojem in armado. Omogočila bi jim izvrševanje njihovih načrtov. Istočasno pa bi rojalisti ne bili odgovorni za neuspehe takšne vlade na vseh področjih gospodarstva in politike.

Atene, 16. okt. Regent je pooblastil Emanuela Cuderosa, ki je po nemški zasedbi Grčije v aprilu 1941 bil ministrijski predsednik grške begunske vlade, da sestavi novo vlado.

Po obisku pri regentu je Cuderose posetil voditelj liberalne stranke Sofulisa

Grško-ameriški svet o volitvah v Grčiji

Namesnik Damaskinos štiti kolaboracioniste

New York, 16. okt. (Tass) Vodstvo Grško-ameriškega sveta je izročilo tisku izjavo, v kateri ugovarja proti volivnemu postopku v Grčiji, kajti »svobodnih volitev ni mogoče izvesti, dokler je na tisoče protifašistov v grških ječah in koncentracijskih taboriščih na Srednjem vzhodu.

Izjava poudarja, da so volivni imeniki v Grčiji potvorjeni in da vlada v deželi strahovlada nad protifašisti in člani EAM-a. Izjava pravi: »Svobodne volitve bi mogla izvesti le predstavniška grška vlada, ki bi pripeljala Grčijo nazaj na pot svobode in varnosti.

Vodstvo je izvolilo za predsednico Grško-ameriškega sveta ženo znanega grškega pesnika Sikelianosa.

Atene, 16. okt. Tass poroča: Grški list »Neos Dromos« piše v uvodniku, da namesnik Damaskinos trdovratno molči glede pisma, ki ga je poslal bivšemu kvistilmskemu predsedniku Čolakoglu, v katerem odobrava kapitulacijo grške vojske.

List poudarja, da je Damaskinos pristal na izdajstvo in da je bil pri izdajstvu osebno zapleten, zato sedaj štiti izdajalce in nemške sodelavce. V skladu je nadalje rečeno: Zato so se kolaboracionisti, ne da bi bili kaznovani, vrinili v državni aparat, vojsko, policijo, orožništvo in med organe oblasti. Istočasno je episkop izdajalec Janini na čelu Sveta sinode.

Težave pri sestavi grške vlade

Atene, 16. okt. (Tass) Grški regent je sprejel Sofulisa, ki mu je predložil seznam novih ministrov, med katerimi ni nobenega zastopnika skrajne desnice in EAM-a.

Ob svojem povratku od regenta je Sofulisa izjavil, da pogajanja dosedaj še

Ilja Ehrenburg o Bolgariji

Sovražniki bolgarske svobode skušajo izkoristiti težki gospodarski položaj. Sepelajo o pomanjkanju obutve, da ni mesa za večerjo, da ni mleka. Ne sramujejo se ničesar, niti siromaštva dežele, ki so jo oropali Nemci, niti suše. Vojna proti fašizmu je dobljena, toda nadaljuje se druga vojna — proti desorganizaciji. Nemci so odnesli ali pobrali 70 milijonov kilogramov tobaka, 3 milijone svinj, 5 milijonov ovac. Vrednost živih in sirovin, ki so jih odnesli, znaša 75 milijard levov. Ko je ljudstvo odstranilo fašistično oblast, je bila Bolgarija v tragičnem položaju. Tovarne zaradi pomanjkanja sirovin niso obratovale, proračunski primanjkljaj je znašal 14 milijard levov, špekulanti so se radovali.

9. septembra 1944 je bil ves aparat fašistične države uničen ter zamenjan za demokratskimi organizmi. Popolnoma naravno je, da so nastale nove težave. Industriji se hoteli zvedeti, kaj jim bo dala demokracija. Delavci so zahtevali dvig življenjskega standarda. Kmetje so mislili, da se bodo takoj, ko bo končana vojna, pojavile različne vrste blaga. Na sprotniki Domovinske fronte so bili prepričani, da narodno gospodarstvo ne bo prestalo teh preizkušenj. Zmotili so se. Pet političnih strank različnih mnenj so

niso pokazala nobenih uspehov, ker je regent vztrajal na tem, da sodelujejo v vladi tudi rojalisti, čeprav so ti, kakor je znano, odklonili stopiti v koalicijsko vlado. S tem so rojalisti skušali zavirati napore republikanske sredine.

Politični krogi mislijo, da je regent poveril sestavo vlade Sofulisu pod tako neizvedljivimi pogoji zato da mu pokaže, da je trenutno za Grčijo prikladna edino le »posledovode« vlada.

Vendar poročajo, da je pri zadnjem razgovoru z regentom Sofulis poudaril, da demokratske stranke nikakor ne morejo sprejeti »posledovode« vlade. Dejaj je tudi, da bi v primeru sestave takšne vlade demokracija odklonila priznanje ter bi se zatekli k ljudstvu.

Združene države priznavajo avstrijsko vlado dr. Rennerja

Washington, 16. okt. Ass. pr. Zun. ministrstvo Združenih držav je izdalo o priznanju začasnega avstrijske vlade dr. Rennerja naslednjo izjavo:

»V skladu s sklopom zavezniškega sveta v Avstriji z dne 1. oktobra 1945 so člani sveta svojim vladam priporočili, naj se razširi oblast začasnega avstrijske vlade, ki deluje pod vodstvom in nadzorstvom zavezniškega sveta kot najvišjega oblasti v Avstriji, na vso Avstrijo. Začasna avstrijska vlada je bila na avstrijski pokrajinski konferenci 24. in 25. septembra 1945 preosnovana tako, da so bili temelji njenega političnega predstavnitva razširjeni.

Ameriška vlada je svoje zastopnike v zaveznikem svetu obvestila, da je pripravljena na tej osnovi priznati začasno avstrijsko vlado.

Ko so člani zavezniškega sveta predložili svoje priporočilo, so izjavili, da bo

fronti uspešno zagotoviti prehrano mestu. Pred dvema letoma je Sofija dobila v avgustu 4 milijone ton sočiva in sadja, v letošnjem avgustu ga je dobila 9 milijonov ton. Trgovci so se pritoževali, da zadržuje dobivajo blago, trgovci pa ga ne dobivajo. Sedaj so izdali ukrepi za prekrbo trgovcev z blagom. Zadržuje bodo tekmovale z zasebno trgovino, kar bo izboljšalo preskrbo prebivalstva. Nedavno se ni bilo nekaterih vrst blaga, n. pr. svinje. Nenadoma so cene padle »na črni borzic« ne samo za svinlene predmete, temveč tudi za blago iz bombaža.

Finančni položaj dežele je še težak. Pred letom 1939 je bilo v obtoku 4 milijarde levov. Fašisti so se zatekli k inflaciji ter so izdali 65 milijard levov. Vlada Domovin. fronte je izdala posojilo, ki je prineslo državi 23 milijard levov.

Ljudje iz opozicije radi govorijo o majavi delovni disciplini. Toda vlada in sindikati se energično bore proti pomanjkljivi delovni disciplini. Položaj delavcev se je izboljšal. Delavsko gibanje za pomoč vsem se je razširilo po vsej deželi. Samo v sofijskem okrožju je zajelo to gibanje 60.000 delavcev. Zaradi te pomoči kmetom v sofijskem okrožju je bilo pristenih 200 milijonov levov. Nedeljsko delo delavcev postavlja na laž govorce, ki jih razširjajo sovražniki Domovinske fronte.

Demokracija nima sovražnikov samo

Komunistična partija Francije proti »zapadnemu bloku«

»Humanité« o propagandnem potovanju generala De Gaullea

Pariz, 16. okt. (Tanj.) V svojem predvolivnem govoru po radiu je Jacques Duclos v imenu Komunistične partije med drugim dejal:

Narodni interesi nalagajo Francozom, da oslonejo nasprotni politiki zahodnega bloka, ki bi nas pripeljal do tretje svetovne vojne s strašno uničevalno perspektivo atomske bombe.

Pariz, 16. okt. (Tanjug) Agencija France Presse poroča: Georges Cogniot, ki komentira potovanje generala De Gaullea v Belgijo, piše v »Humanité«, da se je nemogoče zmotiti pri oce-

njevanju potovanja predsednika začasne francoske vlade. To je propagandno potovanje v korist »zahodnega bloka«. Vsi uradni pozivi v Belgiji se nanašajo na idejo tega bloka. V odgovoru De Gaullea na govor belg. prince-naměstnika se poudarja, da je potrebna utrditev vezi med zahodnimi narodi. Toda duhovi, ki jim pojem hvalečnosti ni tuj, opažajo, da je obnova Evrope omogočena z dejstvom, da je evropske narode rešila iz dna propada Rdeča armada, ki je združila svoje napore z naporji vojakov na zahodu.

»To burko je treba brez usmiljenja razgaliti«

Sovjetska sodba o volitvah, ki jih je razpisal portugalski fašistični diktator Salazar

Moskva, 16. okt. (Tass) Splošne volitve v Narodno skupščino na Portugalskem bodo 18. novembra, — piše mednarodni opazovalec lista »Krasnij Flot«. V tej zvezi je bil v Lizboni sestane, na katerem je zastopnik portugalske inteligence zahteval odgovitve volitev za šest mesecev. Značilno je, da je to prvi opozicijski politični sestane, ki je bil v Portugalski po 20 letih.

Ni čuda, da je objava volivnega datuma izzvala nadaljnje proteste. Ze 20 let so v deželi ukinjene vse demokratske svobode, politične stranke in sindikati prepovedani. Pod takimi pogoji bi volitve ne bile nič drugega kot burka.

Kako je to, da se je portugalski ministrijski predsednik Salazar po 20 letih diktatorstva odločil za splošne volitve? Poteza tega fašističnega diktatorja bo težko koga prevarila. Ameriški tednik »Nation« je pred kratkim poudaril, da je »Salazarjev režim fašizem v najpristnejši obliki«. Po porazu hitlerjev-

ske Nemčije si je sklenil Salazar naglo narediti krinko »demokrata«. Izjavil je: »Mi smo resnični demokrati in nimamo razloga, da bi izvršili kake znatne politične spremembe.«

Kdo ne ve, da dejata Salazar in Franco zavetišče hitlerjevskim beguncem in jim pomagata priti v Argentino, Nemškim vojnim zločincem so v Portugalski priredili lep sprejem. Med vojno ni tehnična portugalska nevtralnost ovirala Salazarja, da ne bi imel solzavega govora, v katerem je izjavil, da je solidarnost med Sovjetsko zvezo in drugimi demokratskimi deželami izzvala »negativen vtis« v Portugalski. Istočasno je Salazar prikrito in neprikrito pomagal hitlerjevski Nemčiji v vojni.

Zdaj je Salazar določil dan volitev in trdi, da je demokrat. To burko je treba brez usmiljenja razgaliti, to tembolj, ker ima Salazar vplivne pokrovitelje v nekaterih reakcionarnih krogih v Britaniji in Združenih državah.

V Angliji stavka 50.000 pristaniških delavcev

Med napredno javnostjo narašča naklonjenost stavkujočim

London, 16. okt. (Tanjug) V Angliji stavka sedaj skoraj 50.000 pristaniških delavcev. Zaradi stavke 4.600 pristaniških delavcev v Glasgowu je popolnoma zaustavljeno delo v tem pristanišču.

Vlada v veliko primerih in v vedno večji meri uporablja vojaštvo za raztovarjanje ladij. Z druge strani narašča med napredno javnostjo naklonjenost stavkujočim. Na zborovanju stavkujočih

v Londonu je zastopnik sindikatov namučenecev predlagal, da se proglasi splošna stavka iz protesta proti uporabljanju vojaštva za raztovarjanje ladij.

Vsi demokratični krogi v Londonu ostro obsojajo londonski radio, ki je od bil zahtev nekega funkcionarja sindikatov pristaniških delavcev, da bi po radiu sporočil svoj poziv.

Svobodoljubna Francija je zbrisala s svojega obraza madež Pierra Laval

Pariz, 16. okt. (AFP) Ko so večeraj zjutraj stopili v Lavalovo celico uradniki, ki so mu sporočili, da bo izvršena njegova smrtna obsodba, je Laval v naglici zavil cianid. Zdravniki so preprečili delovanje strupa, nakar je bil Laval po dvanajsti uri na dvorišču jetnišnice Fresnes ustreljen.

Moskva, 16. okt. (Tass) Francija je izrekla svojo besedo. Tridesetletna kariera izdajalca Laval se je končala, piše Linečki, komentator lista »Moskovski boljševik«.

Drzno Lavalovo obnašanje na sodišču ter pravni birokratizem njegovih branilcev nista rodila zaželjenega uspeha. Zaman je poskušal Laval, da bi spremenil razpravo v zborovanje po načinu starih francoskih politikov. Laval je hotel kot specialist v demagoški strategiji prevariti svojo lastno usodo. Hotel je, da jo prevari že v dneih, ko je pobežal pred kaznijo francoskega ljudstva iz Vichyja v Sigmaringen. Nato se je skrnil pod Francovo zaščito v neko zdravilišče blizu Barcelone.

Preden je Francija obsodila Lava-

la, je obsodila tudi vichyjsko vlado zaradi izdaje in sodelovanja s sovražnikom. 14. decembra 1942 je Laval na tiskovni konferenci v Vichyju izjavil: »Dovolj je neiskrenosti. Jaz želim nemško zmago. Trdno sem odločen, da vodim Francijo po poti sodelovanja z Nemčijo.«

Laval je v resnici vodil Francijo po poti tega »sodelovanja« in prepustil deželo popolni oblasti sovražnika. Preskrboval je Hitlerjev vojni stroj s sužnji in bil ubijalec tisočev in tisočev Francozov, ki so umrli v Belsenu in drugih Hitlerjevih koncentracijskih taboriščih. Kramer, šef taborišča v Belsenu, ki sedaj sedi na zatožni klopi v Lüneburgu, je neposredni soudelezenec Lavalovih zločinov.

Na kaj je računal Laval? Na pomoč svojih prijateljev, ki se še vedno sprehajajo na svobodi po pariških ulicah? Na obrambo ljudi, ki so podpirali njegovo izdajniško politiko? Njegovi računi niso bili upravičeni. Svobodoljubna Francija je enodušno izjavila, da želi zbrisati s svojega obraza madež Pierra Laval.

»Tiste, ki so zagrešili te zločine, bodo sodili zavezniki«

Dokumentarni sovjetski film o strahotah v Oswiecimzu

Lüneburg, 16. okt. Ko so večeraj na sodišču predvajali sovjetski strahotni film iz koncentracijskega taborišča Oswiecimzu, so gledali Josef Kramer in njegovih 43 tovarišev zelo resno Film

so predvajali na zahtevo žoilca kljub močnim ugovorom obrambe. Film je pokazal na stotine dojenčkov, ki so jih uporabljali za poizkuse, sterilizirane moške in ženske, ljudi, ki so jih okužili z gobavostjo, in dečke, ki zaradi ozeblin niso mogli stati. V plinskih celicah je videti cele kupe posod za plin, s katerim so pokončevali Zide. Druga slika kaže prostor, kjer je spravljnih 7.000 kg človeških las, ki so jih odrezali 140.000 ženskam, ki so bile poslane v plinske celice. Lase so uporabljali za žimnice za Nemece. Druga slika kaže kup ženskega in otroškega perila, ki obsega po poročilu 504.943 komadov, ki so jih odvzeli ljudem, ki so bili usmrčeni s plinom.

Film se zaključuje s komentarjem v nemščini, ki se glasi: »V tem taborišču je bilo umorjenih 4 milijone ljudi. Tiste, ki so zagrešili te zločine, bodo sodili zavezniki. Podpisli: Roosevelt, Stalin, Churchill«.

V Italiji je nad 2 milijona brezposelnih

Rim, 16. okt. (Tass) Po poročilu lista »Unità« presega trenutno število brezposelnih v Italiji 2 milijona.

Potniški promet med Sovjetsko zvezo, Anglijo in Ameriko

Leningrad, 16. okt. (Tass) Po štiriletnem presledku je bil obnovljen potniški promet z Anglijo in Združenimi državami. Udobni potniški parnik »Vjačeslav Molotov« bo v kratkem odplul iz Leningrada v britanska in ameriška pristanišča.

